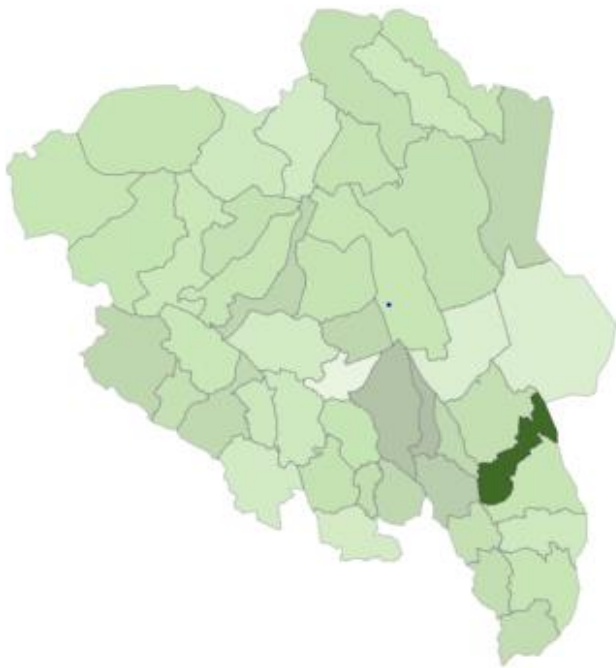

Økonomiplan 2024- 2027

Årsbudsjett 2024

Vedtatt i kommunestyret

11.12.2023

Våler kommune

1	FORORD	4
2	FORMANNSKAPETS FORSLAG TIL INNSTILLING	6
2.1	DRIFTSRAMME.....	6
2.2	INVESTERINGSRAMMER.....	6
2.3	INNTEKTS- OG FORMUESSKATT	6
2.4	EIENDOMSSKATT	6
2.5	LÅNEOPPTAK 2023	6
2.6	AVGIFTER, GEBYRER OG EGENBETALINGSORDNINGER	6
2.7	UBRUKTE INVESTERINGSMIDLER FRA 2023	7
2.8	FORSKRIFTSTABELLER.....	8
3	ORGANISERING OG STYRING	15
3.1	POLITISK ORGANISERING	15
3.2	ADMINISTRATIV ORGANISERING	17
4	ØKONOMISK UTVIKLING I PLANPERIODEN	19
4.1	HOVEDTALLENE I BUDSJETTFORSLAGET	19
4.2	ØKONOMIPLAN OG ÅRSBUDSJETT	20
5	KOMMUNENS TJENESTEOMRÅDER	31
5.1	POLITIKK OG TILSYN	31
5.2	VIRKSOMHET FELLESOPPGAVER.....	31
5.3	VIRKSOMHET KOMMUNEDIREKTØR OG STAB.....	33
5.4	VIRKSOMHET VÅLER BARNE- OG UNGDOMSSKOLE	35
5.5	VIRKSOMHET NORDHAGEN BARNEHAGE.....	37
5.6	VIRKSOMHETEN KULTUR	38
5.7	VIRKSOMHET LANDBRUK, NÆRING OG SKOG	40
5.8	VIRKSOMHET TEKNISK TJENESTER	41
5.9	VIRKSOMHET VANN AVLØP RENOVASJON (VAR) - SELVKOSTOMRÅDE	43
5.10	VIRKSOMHET HELSE	45
5.11	VIRKSOMHET TILTAK OG TJENESTER FOR FUNKSJONSHEMMEDE (TIFU).....	48
5.12	VIRKSOMHET PLEIE OG OMSORG (PLO)	51
6	INVESTERINGER I ØKONOMIPLANEN	54
6.1	OVERSIKT INVESTERING OG FINANSIERING	54
6.2	INVESTERINGSPROSJEKTER 2024	55

7	MÅL FOR VIRKSOMHETENE - HANDLINGSPLAN	57
7.1	INNLEDNING	57
7.2	VIRKSOMHET KOMMUNEDIREKTØR OG STAB	59
7.3	VIRKSOMHET VÅLER BARNE- OG UNGDOMSSKOLE	60
7.4	VIRKSOMHET NORDHAGEN BARNEHAGE	61
7.5	VIRKSOMHET KULTUR	62
7.6	VIRKSOMHET LANDBRUK, NÆRING OG SKOG	65
7.7	VIRKSOMHET TEKNISK	66
7.8	VIRKSOMHET HELSE	67
7.9	VIRKSOMHET TILTAK OG TJENESTER FOR FUNKSJONSHEMMEDE (TIFU)	68
7.10	VIRKSOMHET PLEIE OG OMSORG (PLO)	69

1 FORORD

Våler kommune igangsatte arbeidet med årsbudsjett 2024 og kommende økonomiplanperiode 2024-2027 i januar 2023. I løpet av sommeren var bemanningsbudsjettet ferdigstilt, og de store linjene var trukket. Politisk nivå har vært involvert i budsjettprosessen gjennom flere budsjettseminarer der de har kommet med innspill og presentert sine prioriteringer. Administrasjonen har innarbeidet signalene fra politikere. Ett ønske har vært å få inn støtte til NOK Elverum, som er et tverrfaglig, gratis lavterskel hjelpetilbud til utsatte for seksuelle overgrep og deres pårørende, og støtten er tatt inn i budsjettet for 2024. I tillegg har det vært oppmerksomhet rundt ressurser til Våler barne- og ungdomsskole og de ble styrket med bemanningen i 2023. Videre vil økt kvalitet i skolen vil ikke komme med økt tilførsel av økonomiske midler og flere ansatte, men med et riktig fokus på hvordan skolen bruker sine ressurser og kompetanse.

Våler kommune igangsatte en snuoperasjon etter at kommunen havnet på Robek-listen i 2022. Budsjettarbeidet for 2023 ble iverksatt med tiltak som har fått helårseffekt i 2024, og arbeidet har gitt et solid budsjett for 2024 og i økonomiplanperioden 2024-2027. Budsjettet for 2024 medfører noen omprioriteringer, men det er generelt sett en økning i budsjettet og lite nedprioriteringer, men de som opplever at det stilles krav til omstilling vurderer dette som krevende.

Fra 2022 til 2024 har rammetilskuddet økt med 20 mill. Våler kommune har generelt sett økning på inntektsiden, men i prinsippet er det ikke realvekst da lønnsoppgjør og prisstigning har vært særdeles høy i 2022 og 2023. Høy andel langsiktig gjeld medfører at renteøkningen har stor negativ betydning for Våler kommune.

Kommende år, 2024 og 2025 er positive, derimot vil det bli store utfordringer fra 2026 og utover i planperioden. Våler kommune må investere i ny brannstasjon, reservevann og renseanlegg. I tillegg er det ønske om renovering av Sentralgården. Økt låneopptak vil medføre behov for å dekke renter og avdrag. Innsparing i driftsbudsjettet vil kreve omstilling på ca 10 mill fra dagens budsjett.

Våler kommune deltar på flere interkommunale samarbeid; Midt Hedmark Brann og redning IKS, Revisjon Øst IKS og Solør Renovasjon IKS. Andre samarbeid er Solør barneverntjeneste, Solør NAV, Solør PPT med flere. I kommunestyresak - 022/22 ble det sent krav om at IKS'ene skulle vurdere innsparingspotensiale. Samtlige IKS rapportert tilbake at det ikke var mulig med nedtak i budsjett.

Våler kommune må effektivisere egen drift gjennom automatisering og nytenking. Samarbeidsområder, IKS, må også gjennomføre omstilling tilsvarende effektiviseringskrav i kommunene. Effektivisering etter sammenslåing til Solør NAV skal gjennomføres med tilbakeføring av ressurser til deltakerkommune. Våler kommune har igangsatt arbeid med å implementere oppvekststrategi med mål om at kostnader til barnevernstjenesten skal halveres i løpet av planperioden. Siste året har budsjettet økt med 50% og det er en uholdbar situasjon.

Våler kommune skal ta tilbake påvirkning og myndighet i samarbeidene. Kommunen kan ikke bli satt på sidelinjen i store deler av kommunens tjenesteproduksjon, selv om det er organisert i samarbeid.

Budsjettet for 2024 og 2025 er solid, utfordringene kommer i 2026, og det betyr at det er god tid til å få igangsatt omstilling både internt i kommunen og eksternt i samarbeidsområdene.

Administrasjonen har og virksomhetsområdene har gjort en svært god innsats i den økonomiske styringen av kommunen, både i daglig drift og i langtidsplanleggingen.

Våler 01.11.2023

Anniken Baksjøberget
Kommunedirektør

2 KOMMUNESTYRETS VEDTAK

Hovedprioritering og mål for drift og oppfølging av de kommunale tjenester omfatter økonomiplan 2023-2026 og kommuneplanens handlingsdel, vedtas som retningsgivende for kommunens ressursbruk og prioriteringer.

2.1 DRIFTSRAMME

1. Driftsbudsjettet for 2023 vedtas som vist i bevilgningsoversikt drift (1A), med spesifisering i sum bevilgninger drift (1B), slik de fremkommer i vedlegg til kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan.
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta korrigeringer av korrekturmessig art i dokumentet samt avstemme årsbudsjett 2023 for mindre tekniske korrigeringer.

2.2 INVESTERINGSRAMMER

Investeringsbudsjettet for 2023 vedtas som vist i bevilgningsoversikter investering (2A) og bevilgningsoversikter investering (2B), slik de fremkommer i vedlegg til kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan.

2.3 INNTEKTS- OG FORMUESSKATT

For inntektsåret 2023 legges til grunn det maksimale skatteøret som Stortinget vedtar.

2.4 EIENDOMSSKATT

- For eiendomsskatteåret 2023 skal det skrives ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen, jfr. eiendomsskatteloven (esktl.) § 3 a.
- Ved utskrivning av eiendomsskatt på boliger benyttes grunnlag fra egen taksering.
- Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2023 settes til 7,0 promille (esktl. § 11 første ledd). Skattesats på det særskilte skattegrunnlaget settes til 7,0 promille.
- Skattesats for boligeiendommer og fritidseiendommer settes til 4,0 promille (esktl. §§ 11 første ledd og 12 bokstav a).
- Eiendomsskatten blir i utgangspunktet skrevet ut i 2 terminer, med mulighet for valg av 12 terminer (esktl. § 25 første ledd).

2.5 LÅNEOPPTAK 2023

Våler kommune har ikke behov for å ta opp i lån til finansiering av investeringer jf. Kommunelovens § 15-15 første ledd i 2023. Investeringer som planlegges i 2023 på kr 18 875 000 dekkes av ubrukte lånemidler.

2.6 AVGIFTER, GEBYRER OG EGENBETALINGSORDNINGER

Gebyrer, avgifter og brukerbetaling fastsettes ut fra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer. Betalingssatsene for kommunale tjenester i 2023 fastsettes i henhold til vedlegg (Gebyrregulativ i Våler kommune).

2.7 UBRUKTE INVESTERINGSMIDLER FRA 2023

Ubrukte investeringsmidler fra 2023 vedtas overført for bruk i 2024 for enkelte vedtatte, igangsatte og ikke igangsatte prosjekter.

2.8 NÆRINGSUTVIKLING

Våler kommune skal stimulere til økt næringsaktivitet og vil etablere et næringsfond. Kommunedirektøren bes om å utrede muligheter for finansiering av et næringsfond med årlig avsetning, og utarbeide vedtekter for bruk av næringsfondet. Målsettingen er å starte med avsetning på kr 500 000 som skal finansieres av inntekter fra Kommuneskogen KF, kraftinntekter fra vind, vannkraft eller andre mulige inntekter.

Kommunestyret ser med bekymring på 2026 og 2027, tiltak må planlegges fra 2024.

Kommunestyret er svært godt fornøyd med budsjettprosessen basert på de tilbakemeldinger som er fremkommet.

2.9 FORSKRIFTSTABELLER

2.9.1 § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Rammetilskudd	-156 568	-166 001	-176 803	-181 543	-184 420	-187 355
Inntekts- og formuesskatt	-104 431	-95 116	-104 625	-104 625	-104 625	-104 625
Eiendomsskatt	-13 394	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562
Andre generelle driftsinntekter	-20 584	-14 605	-16 816	-16 811	-16 811	-16 811
Sum generelle driftsinntekter	-294 977	-289 285	-311 806	-316 541	-319 419	-322 354
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	274 092	263 014	276 514	278 783	278 183	278 183
Avskrivninger	19 907	20 373	20 373	20 373	20 373	20 373
Sum netto driftsutgifter	293 999	283 387	296 887	299 156	298 556	298 556
Brutto driftsresultat	- 978	-5 898	-14 919	-17 385	-20 862	-23 797
Renteinntekter	-2 244	- 910	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Utbytter	- 144	- 195	- 195	- 195	- 195	- 195
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 37	- 120	- 120	- 120	- 120	- 120
Renteutgifter	10 661	16 393	20 849	22 630	28 630	30 630
Avdrag på lån	15 618	16 000	16 000	17 000	19 000	20 000
Netto finansutgifter	23 854	31 168	34 224	37 005	45 005	48 005
Motpost avskrivninger	-19 907	-20 373	-20 373	-20 373	-20 373	-20 373
Netto driftsresultat	2 970	4 897	-1 068	- 753	3 770	3 835
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	880	1 012	1 012	1 012	1 012
Avsetninger til bundne driftsfond	5 538	779	1 677	1 677	1 677	1 677
Bruk av bundne driftsfond	-5 443	-5 537	-5 896	-5 896	-5 896	-5 896
Avsetninger til disposisjonsfond	2 310	0	5 427	5 112	589	524
Bruk av disposisjonsfond	-5 749	-1 019	-1 151	-1 151	-1 151	-1 151
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-3 344	-4 897	1 068	753	-3 770	-3 835
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	- 374	0	0	0	0	0

Årsbudsjett 2024 - Økonomiplan 2024-2027

2.9.2 § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000	Regnskap	Reg. budsjett	Budsjett	Økonomiplan 2025-2027		
	2022	2023	2024			
Politikk og tilsyn	2 621	3 404	3 167	3 171	3 171	3 171
Fellesoppgaver	55 682	57 086	57 683	62 583	65 383	68 283
Kommunedirektør og stab	16 014	12 034	17 093	17 127	17 127	17 127
Våler barne- og ungdomsskole	35 118	34 971	35 790	34 754	34 754	34 754
Nordhagen barnehage	6 493	6 642	7 017	7 017	7 017	7 017
Kultur	5 719	5 173	4 783	4 783	4 783	4 783
Landbruk,næring,skog og miljø	2 937	3 613	3 321	3 321	3 321	3 321
Kommuneskog	-4 500	-4 900	-4 900	-4 900	-4 900	-4 900
Teknisk	33 053	28 198	30 557	30 557	30 557	30 557
Vann, avløp og renovasjon	- 684	1 268	0	0	0	0
Helse	24 394	24 522	27 467	27 467	27 467	27 467
Tilrettelagte tjenester for funksjonshemmede	34 626	35 409	31 078	30 672	30 672	30 672
Pleie og omsorg	56 165	54 571	53 993	53 766	53 766	53 766
NAV	9 971	8 313	7 688	7 688	7 688	7 688
Pensjon/premieavvik			1 686	686	-2 714	-5 523
Sum bevilgninger drift, netto	277 625	270 304	276 514	278 783	278 183	278 183
Herav:						
Avskrivninger	19 907	20 373				
Motpost avskrivninger	-19 907	-20 373				
Netto renteutgifter og -inntekter	8 417	15 483	18 539	20 320	26 320	28 320
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	1 218	-2 555	4 219	4 219	4 219	4 219
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	0	0	0	0	0	0

Årsbudsjett 2024 - Økonomiplan 2024-2027

2.9.3 § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Investeringer i varige driftsmidler	6 827	18 875	37 912	156 150	61 400	550
Tilskudd til andres investeringer	137	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	861	880	1 012	0	0	0
Utlån av egne midler	0	5 000	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	1 814	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	7 825	26 569	38 924	156 150	61 400	550
Kompensasjon for merverdiavgift	- 1 213	- 3 775	- 8 675	- 38 963	- 14 525	- 130
Tilskudd fra andre	- 70	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	- 7 963	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		- 4 118	0	0	0	0
Bruk av lån	0	- 18 875	- 29 249	- 116 187	- 45 875	0
Sum investeringsinntekter	- 9 247	- 27 768	- 38 924	- 156 150	- 61 400	- 1 130
Videreutlån	4 627		0	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	- 4 627		0	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 496	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Mottatte avdrag på videreutlån	- 1 294	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
Netto utgifter videreutlån	201	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	202	2 079	2 079		3 734	4 600
Bruk av bundne investeringsfond	- 1 421			- 240		
Avsetninger til ubundet investeringsfond		880	1 012	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond						
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 1 219	1 199	3 091	0	3 734	4 600
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

2.9.4 § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

2.9.4.1 Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Helse og omsorg						
Helse og omsorg	2 175	2 500	2 050	850	250	250
Sum Helse og omsorg	2 175	2 500	2 050	850	250	250
Teknisk						
Teknisk	2 029	8 700	11 750	41 000	58 100	0
Sum Teknisk	2 029	8 700	11 750	41 000	58 100	0
Vann og avløp						
Vann og avløp	190	5 275	18 400	114 000	750	0
Sum Vann og avløp	190	5 275	18 400	114 000	750	0
Kirken						
Kirken		2 100	2 500	0	0	0
Sum Kirken		2 100	2 500	0	0	0
Kommunedirektør og stab						
Kommunedirektør og stab	2 061	300	2 200	300	2 300	300
Sum Kommunedirektør og stab	2 061	300	2 200	300	2 300	300
Investeringer i varige driftsmidler	6 463	18 875	36 900	156 150	61 400	550

2.9.4.2 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
RÅD EGENKAPITALINNSKUDD KLP	861	880	1 012	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	861	880	1 012	0	0	0

Årsbudsjett 2024 - Økonomiplan 2024-2027

2.9.5 § 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Rammetilskudd	-156 568	-166 001	-176 803	-181 543	-184 420	-187 355
Inntekts- og formuesskatt	-104 431	-95 116	-104 625	-104 625	-104 625	-104 625
Eiendomsskatt	-13 394	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562
Andre skatteinntekter	-1 667	- 910	-2 910	-2 910	-2 910	-2 910
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-18 917	-13 695	-14 906	-14 901	-14 901	-14 901
Overføringer og tilskudd fra andre	-65 229	-46 781	-54 904	-54 904	-54 904	-54 904
Brukerbetalinger	-12 564	-12 259	-13 873	-13 873	-13 873	-13 873
Salgs- og leieinntekter	-37 297	-43 937	-42 069	-42 069	-42 069	-42 069
Sum driftsinntekter	-410 067	-392 261	-423 653	-428 388	-431 265	-434 200
Lønnsutgifter	181 705	174 968	187 593	185 088	184 088	183 088
Sosiale utgifter	41 097	35 774	41 132	40 969	38 569	36 669
Kjøp av varer og tjenester	145 092	138 068	146 309	151 248	154 048	156 948
Overføringer og tilskudd til andre	21 289	17 180	13 326	13 326	13 326	13 326
Avskrivninger	19 907	20 373	20 373	20 373	20 373	20 373
Sum driftsutgifter	409 090	386 363	408 734	411 003	410 403	410 403
Brutto driftsresultat	- 978	-5 898	-14 919	-17 385	-20 862	-23 797
Renteinntekter	-2 244	- 910	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Utbytter	- 144	- 195	- 195	- 195	- 195	- 195
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 37	- 120	- 120	- 120	- 120	- 120
Renteutgifter	10 661	16 393	20 849	22 630	28 630	30 630
Avdrag på lån	15 618	16 000	16 000	17 000	19 000	20 000
Netto finansutgifter	23 854	31 168	34 224	37 005	45 005	48 005
Motpost avskrivninger	-19 907	-20 373	-20 373	-20 373	-20 373	-20 373
Netto driftsresultat	2 970	4 897	-1 068	- 753	3 770	3 835
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	880	1 012	1 012	1 012	1 012
Avsetninger til bundne driftsfond	5 538	779	1 677	1 677	1 677	1 677
Bruk av bundne driftsfond	-5 443	-5 537	-5 896	-5 896	-5 896	-5 896
Avsetninger til disposisjonsfond	2 310	0	5 427	5 112	589	524
Bruk av disposisjonsfond	-5 749	-1 019	-1 151	-1 151	-1 151	-1 151
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-3 344	-4 897	1 068	753	-3 770	-3 835
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	- 374	0	0	0	0	0

2.9.6 Tiltaksliste

Fellesoppgaver	2024	2025	2026	2027
Oppsigelse av leieavtale med Vaaler IF	-45 855	-45 855	-45 855	-45 855
Våler barne- og ungdomsskole	2024	2025	2026	2027
Organisasjonstilpassing	-250 000	-500 000	-500 000	-500 000
Skole - Reduksjon elevveiledere	-786 000	-1 572 000	-1 572 000	-1 572 000
Teknisk	2024	2025	2026	2027
Leieinntekter	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Redusere renholdsplaner	-550 000	-550 000	-550 000	-550 000
TIFU	2024	2025	2026	2027
Fjerne hvilende nattevakt fra helg, samt ta ned 2 timer hver morgen.	-250 000	-500 000	-500 000	-500 000
Nattevakt starter 2 timer senere	-156 000	-312 000	-312 000	-312 000
Redusere tilbud avlastning	-220 000	-220 000	-220 000	-220 000
Pleie og omsorg	2024	2025	2026	2027
Hjemmetjenesten (Kjøp av tjeneste)				
Kreftkoordinator 20 % 2023	-139 466	-139 466	-139 466	-139 466
Redusere bemanning kjøkken	-226 865	-453 929	-453 929	-453 929

3 ORGANISERING OG STYRING

3.1 POLITISK ORGANISERING

Våler kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Formannskapsmodellen er hovedmodellen i Kommuneloven og betyr at partiene sin oppslutning hos innbyggerne skal vises i antall representanter partiene skal ha i ulike lederverv, styrer, råd og utvalg.

- Kommunestyret er øverste myndighet i Våler kommune.
- Kommunestyret består av 19 folkevalgte politikere.

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen hvis ikke annet følger av lov og delegering. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse.

Formannskapet består av fem medlemmer som er valgt blant kommunestyrets medlemmer.

3.1.1 Kommunestyret har opprettet to hovedutvalg

- Hovedutvalg for helse, oppvekst og kultur
- Hovedutvalg for miljø, plan og teknisk

3.1.2 Kontrollutvalget

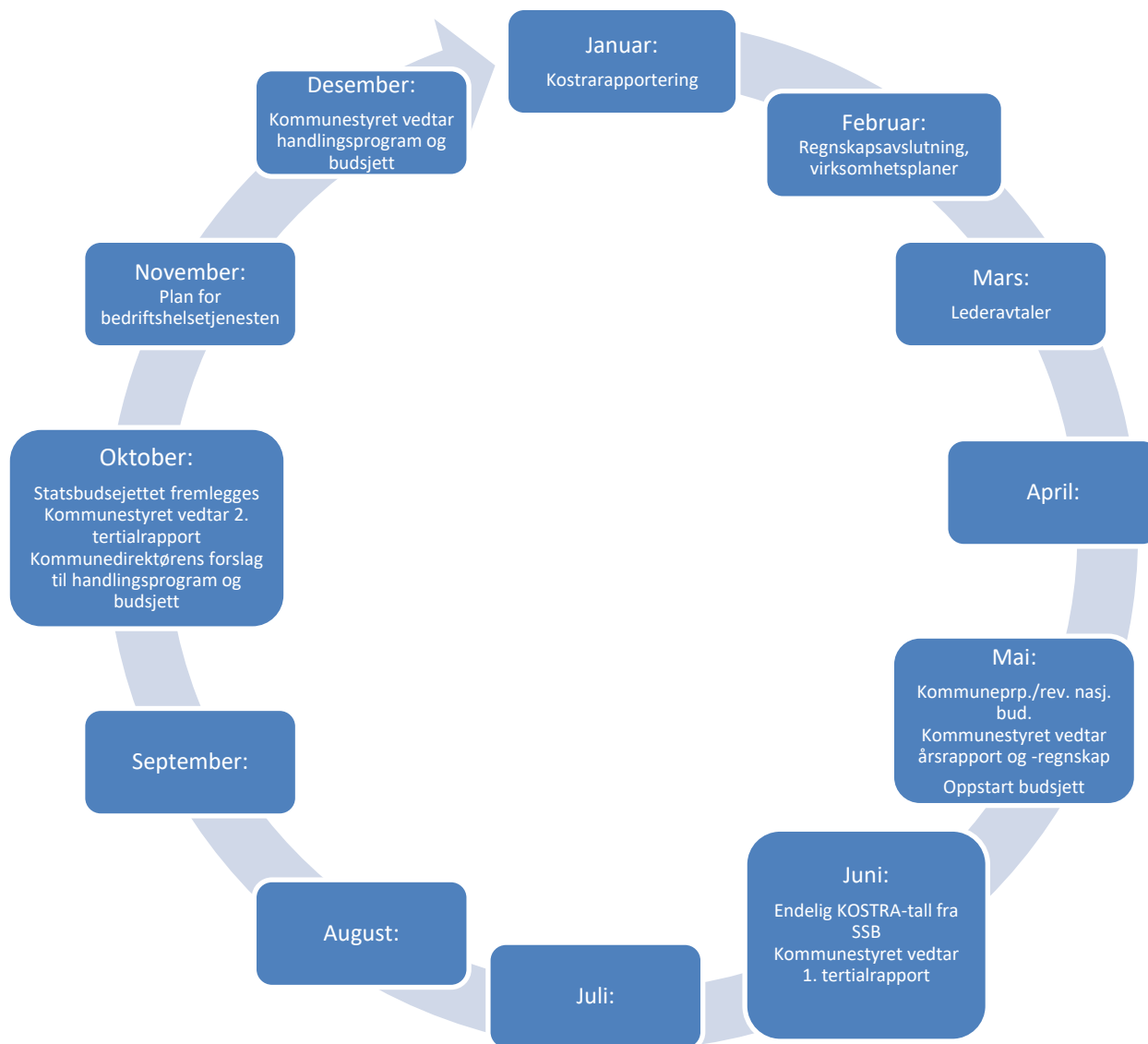
Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret, herunder påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kommunestyret velger selv medlemmer og varamedlemmer til utvalget og blant medlemmene velges leder og nestleder.

3.1.3 Rådene

Våler kommune har følgende råd:

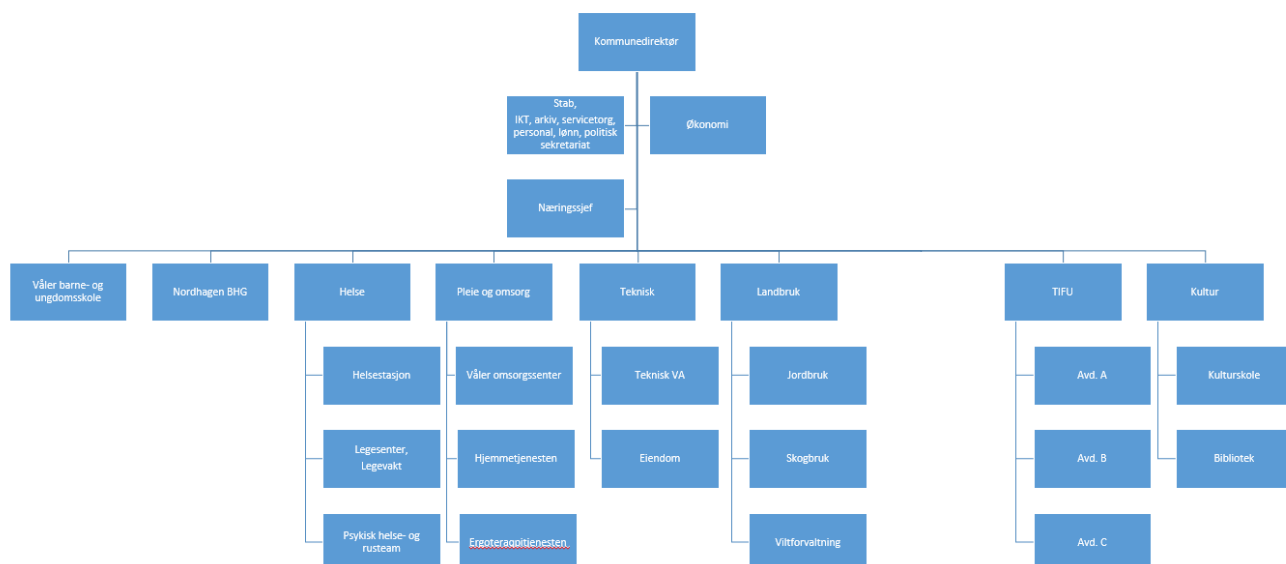
- Ungdomsrådet
- Rådet for eldre- og personer med nedsatt funksjonsevne
- Fellesråd
- Politiråd

3.1.4 Årshjul

3.2 ADMINISTRATIV ORGANISERING

Våler kommune ledes administrativt av kommunedirektøren. Kommunen har 315 ansatte fordelt på 270 årsverk. Organisasjonen er bygget opp som kartet under viser.

3.2.1 Personellressurser

Per 1. oktober 2023 hadde kommunen totalt 252 årsverk og 332 fast ansatte. Om man ser på utviklingen i årsverk over tid ser man en trend med stadig reduksjon på ansattmassen. Dette har sammenheng med vedtak om reduksjoner og omstillinger som har foregått i kommunen over flere år. Kommunen løser ved hjelp av innovasjon og ny teknologi stadig flere arbeidsoppgaver uten at det totalt fører til noen økning i den totale ansattmassen. Dette er en trend vi forventer vil fortsette i årene som kommer.

NAV-ansatte ble fra 1. september 2023 overført til NAV Solør. For Våler sin del utgjør dette seks ansatte.

Reduksjonene i årsverk i kommunen knytter seg også til at man på flere områder kjøper tjenesten eksternt, eller har inngått samarbeid med andre kommuner om felles løsning av tjenester.

Våler kommune har ansatte med en gjennomsnittsalder på 46,6 år, dette ligger over snitt for norske kommuner som var 44,2 år (2021), men er nesten 2 år lavere enn i 2022. Gjennomsnittlig avgangsalder i kommunal sektor er 63,2 år. Våler kommune har totalt 58 ansatte som per i dag er 60 år eller eldre. Statistikken viser at kommunen vil få et stort antall ansatte som vil gå av med pensjon i løpet av økonomiplanperioden. Kommunen vil da i løpet av en kort periode kunne risikere å miste store mengder arbeidskraft og kompetanse. For å avdempe konsekvensene med høy turnover må det planlegges godt for dette i kommunens bemannings-, kompetanse- og rekrutteringsplaner i denne økonomiplanperioden. Kommunen opplever allerede nå rekrutteringsutfordringer innen helse- og

omsorg hvor det særlig er utfordrende å skaffe syke- og vernepleiere. På den positive siden virker det som at øvrige fagområder har god søkertilgang og Våler kommune får rekruttert i ledige stillinger.

Stadig økte krav til kommunenes tjenestetilbud, stiller også økte krav til ansattes kompetanse. Gjennom statlige reguleringer, lover og forskrifter pålegges kommunene økt leveransekrav. Kommunene må derfor i større grad enn tidligere fokusere på å tiltrekke seg ansatte med spesialkompetanse for å skape større og mer robuste kompetansemiljøer. Interkommunalt barnevern, eller felles landbrukskontor Våler og Åsnes er eksempler på interkommunale samarbeid som sikrer god kompetanse i større fagmiljø.

Flere fagområder der det er mulig med samarbeid vil være løsningen på kompetanseutfordringen framover. Våler kommune har besluttet at kommunen skal bli en del av Idigo IKT. Samarbeid innenfor en rekke andre tjenesteområder utredes videre i VÅ-prosjektet.

Kommunen har, og kommer i årene som kommer til å stå i mange krevende og store omstillingsprosesser. Samarbeid med kommunens tillitsvalgte og verneombud blir derfor svært viktig. Kommunen har gode og omforente planer for hvordan man sammen arbeider med slike prosesser på best mulig måte, og ivaretar både kommunens og de ansattes behov. Dette har blant annet resultert i at kommunen har gjennomført alle omstilling- og nedbemanningsprosesser de siste årene, uten konflikt med verneombud eller tillitsvalgte. Det er svært viktig at dette arbeidet fortsetter også inn i kommende økonomiplan-periode.

4 ØKONOMISK UTVIKLING I PLANPERIODEN

4.1 HOVEDTALLENE I BUDSJETTFORSLAGET

4.1.1 Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Rammetilskudd	-156 568	-166 001	-176 803	-181 543	-184 420	-187 355
Inntekts- og formuesskatt	-104 431	-95 116	-104 625	-104 625	-104 625	-104 625
Eiendomsskatt	-13 394	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562	-13 562
Andre generelle driftsinntekter	-20 584	-14 605	-16 816	-16 811	-16 811	-16 811
Sum generelle driftsinntekter	-294 977	-289 285	-311 806	-316 541	-319 419	-322 354
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	274 092	263 014	276 514	278 783	278 183	278 183

4.1.2 Driftsutgifter per tjenesteområde

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025-2027		
Politikk og tilsyn	2 621	3 404	3 167	3 171	3 171	3 171
Fellesoppgaver	55 682	57 086	57 683	62 583	65 383	68 283
Kommunedirektør og stab	16 014	12 034	17 093	17 127	17 127	17 127
Våler barne- og ungdomsskole	35 118	34 971	35 790	34 754	34 754	34 754
Nordhagen barnehage	6 493	6 642	7 017	7 017	7 017	7 017
Kultur	5 719	5 173	4 783	4 783	4 783	4 783
Landbruk, næring, skog og miljø	2 937	3 613	3 321	3 321	3 321	3 321
Kommuneskog	-4 500	-4 900	-4 900	-4 900	-4 900	-4 900
Teknisk	33 053	28 198	30 557	30 557	30 557	30 557
Vann, avløp og renovasjon	- 684	1 268	0	0	0	0
Helse	24 394	24 522	27 467	27 467	27 467	27 467
Tilrettelagte tjenester for funksjonshemmede	34 626	35 409	31 078	30 672	30 672	30 672
Pleie og omsorg	56 165	54 571	53 993	53 766	53 766	53 766
NAV	9 971	8 313	7 688	7 688	7 688	7 688
Finansutgifter						
Sum bevilgninger drift, netto	277 625	270 304	274 828	278 097	280 897	283 706

4.2 ØKONOMIPLAN OG ÅRSBUDSJETT

Økonomiplanen og årsbudsjettet viser kommunestyrets prioriteringer og bruk av bevilgninger. Rammetildelingen og målene gir føringer for de premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet skal legge til rette for å oppnå.

Økonomiplanen viser ressursinnsatsen, og beskriver den ordinær drift og utfordringene kommunen står overfor i årene 2024-2027. Prioriteringer er definert gjennom kommunens overordnede mål og strategier. Videre er premisser til driften vist gjennom økonomiske tildelinger og ressursinnsats gjennom personell. Krav til tjenesteleveranse gjennom lov og forskrift er styrende for oppgaver som må løses i en kommune.

Våler kommune følger lovkrav om fireårig økonomiplan med kommuneplanens handlingsdel (virksomhetsplan), årsbudsjett, periodiske økonomirapportering og årsmelding.

4.2.1 Økonomisk utvikling

Våler kommune ble en ROBEK-kommune i februar 2022. ROBEK-registeret er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse, eller som ikke har vedtatt økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet innenfor de fristene som gjelder.

Etter mottak av årsbudsjett og økonomiplan fra Våler kommune i 2022 valgte Statsforvalter å vurdere kommunens økonomi som så krevende at kommunen ble satt under «administrasjon». Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK er underlagt statlig kontroll med årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler. Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK skal fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse. Reglene om ROBEK er hjemlet i kommunelovens § 28-1 til 28-5.

Våler kommune har etter innmeldingen i ROBEK hatt en god og konstruktiv dialog og oppfølging fra Statsforvalteren i Innlandet. Kommunen har gjennomgått en rekke områder, og ført en tydelig linje med tanke på en målsetting om å inneha god økonomisk styring og en god kommuneøkonomi. Våler kommune har satt i gang arbeidet med nytt planverk. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er godt i gang, og skal vedtas i løpet av 2024. Kommuneplanens arealdel følger etter, og forventes vedtatt i 2025. Kommuneadministrasjonen har gjort en stor jobb med tanke på å gjennomgå og identifisere kommunens ulike kostnadsdrivere. Som et resultat av analysene er en rekke kostnadsbesparende tiltak igangsatt. Gjennom arbeidet med tiltak har det hele veien vært kommunes fokus på å finne kostnadsdrivere som kan reduseres og som gir virkning både på kort og lang sikt. Samtidig har det hele veien blitt lagt opp til å benytte metodikken kontinuerlig forbedring via teoriene til Lean. Arbeidet har gitt resultater, og det har lyktes å varig redusere betydelige kostnader på mange ansvarsområder. Til tross for utfordrende drift har fokuset på effektivitet og endring gitt positive virkninger.

Tiltaksliste 2024-2027 - Årlig besparelse

Fellesoppgaver	4 369 293
Våler barne- og ungdomsskole	2 272 000
Kultur	1 140 000
Teknisk	2 054 000
Helse	674 497
TIFU	2 372 000
Pleie og omsorg	1 794 121
NAV	1 600 000
Sum tiltak	16 275 911

Tiltakslisten viser den årlige effekten av tiltakene som er igangsatt i 2023 og planlagt i 2024.

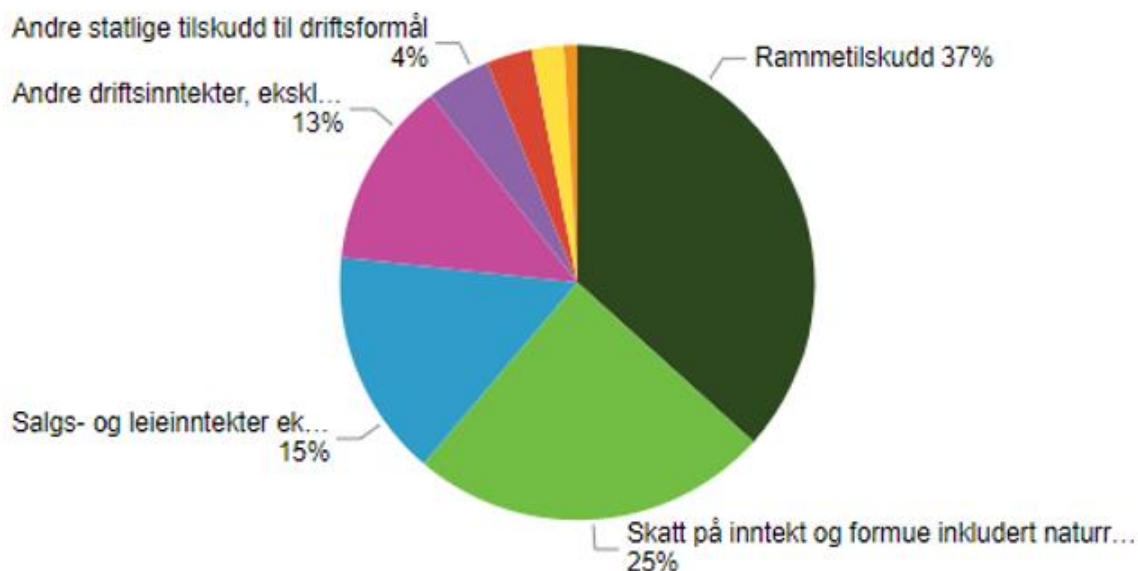
Våler kommune ønsker å styrke arbeidet med mål- og resultatstyring, og har valgt å innføre arbeidsverktøyet Framsikt. Mål- og resultatverktøyet vil bidra til at kommunens planer i større grad enn i dag knyttes sammen med økonomistyringer, og gir en god helhetsstyring for kommunen.

Våler kommune har utarbeidet et realistisk budsjett med planlagt overskudd på kr 5,3 millioner for 2024. Økonomiplanperioden legger opp til tilsvarende overskudd i 2025, mens det i 2026 og 2027 budsjetteres med å gå i balanse. Driftsinntektene forventes økt, mens det legges opp til at driftsutgiftene ikke øker i samme takt. Dette som følge av effekten av de planlagte tiltakene som er gjennomført i 2023 og videre inn i 2024.

Våler kommune har stort investeringsbehov, og finanskostnadene vil øke betydelig gjennom økonomiplanperioden. Nytt renseanlegg har vært planlagt i flere år, og kommune har innehatt dispensasjon for å benytte dagens anlegg. Dispensasjonen går ut 1.1.2026, og kommunen må planlegge for en bygging i 2025. Foreløpig beregning viser et kostnadsestimat på kr 110 millioner. Investeringen blir behandlet i egen sak, men er lagt inn i økonomiplanene som et estimat. Kommunen er også i gang med etablering av løsning for reservevann, estimert til en kostnad på kr 15 millioner. Planlegging av ny brannstasjon har pågått i mange år. Investeringen er lagt inn i 2025 med en estimert kostnad på kr 40 millioner. Sammen med flere mindre investeringer i økonomiplanperioden utgjør investeringene en betydelig økning i kommunes finanskostnader i slutten av planperioden.

For å gjøre kommunen i stand til å kunne gjennomføre de planlagte investeringene kreves en bra plan og god budsjett disiplin. Etter at kommunen ble innlemmet i ROBESK i 2022 har det blitt jobbet systematisk for å redusere kostnader og omprioritere for en mest mulig effektiv drift. Kommunen startet budsjettarbeidet for 2024 i februar 2023. Tiltak som ble vedtatt og gjennomført i 2023-budsjettet ble videreutviklet og nye tiltak utarbeidet. Folkevalgte ble tidlig involvert, og har vært deltakende i hele prosessen gjennom flere budsjettseminarer. Bemanningsbudsjettet ble ferdigstilt i juni og detaljbudsjetteringen har foregått utover høsten. Effekten av tiltakene som ble vedtatt i 2023, og nye tiltak, ser ut til å ha god effekt i hele økonomiplanperioden.

Kommunens inntekter

Kommunens største inntekter stammer fra rammetilskudd, skatt og andre inntekter fra salg og eiendomsskatt. Inntektene fra rammetilskudd og renteinntekter øker i 2023. Sammen med økte inntekter fra vind- og vannkraft bidrar dette til å sørge for et budsjett i pluss i 2024.

Budsjettet tar høyde for effekten av et lønnsoppgjør på 5,4% i 2023 og en forventet lønnsvekst på 4,9% i 2024. Finanskostnadene er lagt høyere enn tidligere, men rentebilde viser at økningen vil flate ut i tiden fremover. Energikostnadene har vært høye i 2023, men er forventet noe redusert i 2024. Kostnaden til barnevern har økt de siste årene. Våler kommune samarbeider på området med Grue kommune og Åsnes kommune. I budsjettet for 2024 ligger det inne en rammeøkning på kr 4 millioner på området.

Premieavviket har vært høyt i 2023, og amortiseringen øker i årene fremover. I 2024 forventes fortsatt et positivt premieavvik, men noe mindre enn i 2023.

Budsjett for 2024 og økonomiplanperioden 2024-2027 samlet er gjennomarbeidet på en god måte, og viser et bra bilde av virkeligheten i Våler kommune. Tiltakene som er igangsatt, har god effekt, og Våler kommune styrer mot utmelding fra ROBEK i 2024.

4.2.2 Vurdering av det økonomiske handlingsrommet.

For å sikre en god og bærekraftig økonomiforvaltning er det etablert økonomiske handlingsregler for økonomiplanleggingen i Våler kommune.

De finansielle måltall som er vedtatt i Våler kommunes økonomireglement i kapittel om handlingsregler er:

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad)
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
- Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

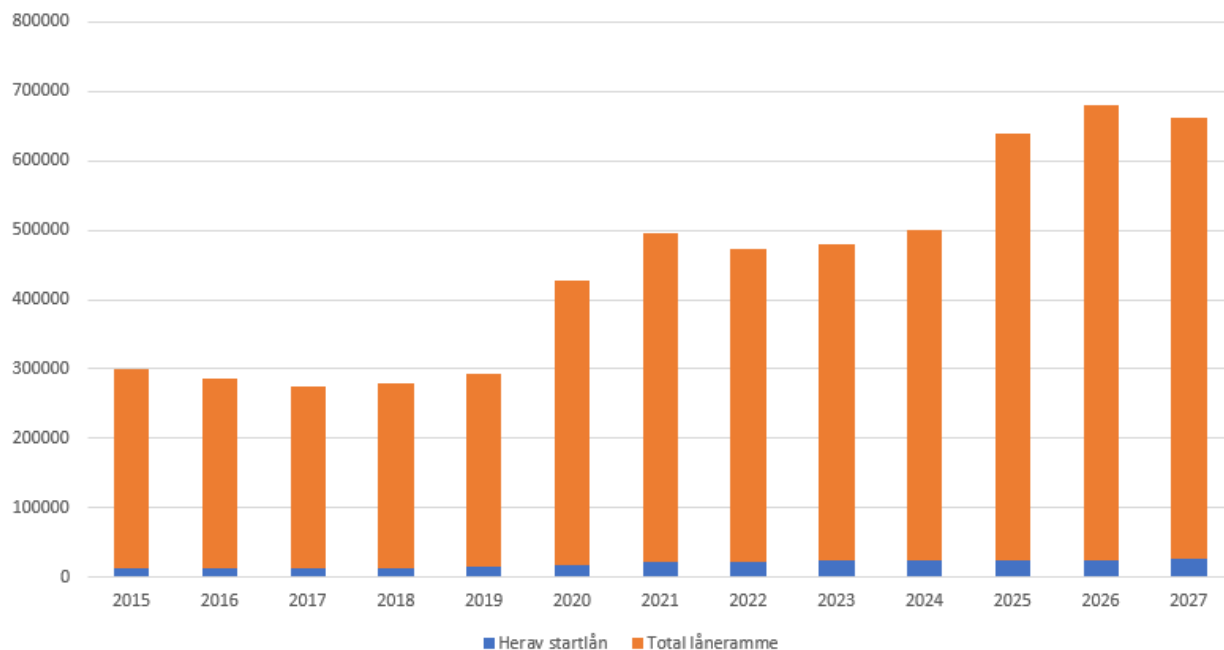
Anbefalte finansielle måltall og nivå for Våler kommune:

Finansielt måltall	Kortsiktig mål (innen 2024)	Langsiktig mål
Netto driftsresultat	1%	2%
Netto lånegjeld	90%	75%
Disposisjonsfond	3%	5-10%
Arbeidskapital	5%	8-10%

Resultat- og gjeldsgraden anses som spesielt viktige for å sikre Våler kommunes økonomiske handlingsrom over tid. Nivåene på resultat- og gjeldsgradene bestemmer i hvilken grad det økonomiske handlingsrommet må prioriteres for å sikre framtidig ordinært tjenestetilbud.

De finansielle handlingsregler som avkastningskrav, adgang til investeringer, rentebinding og lånesammensetting er også etablert gjennom kommunens finansreglement.

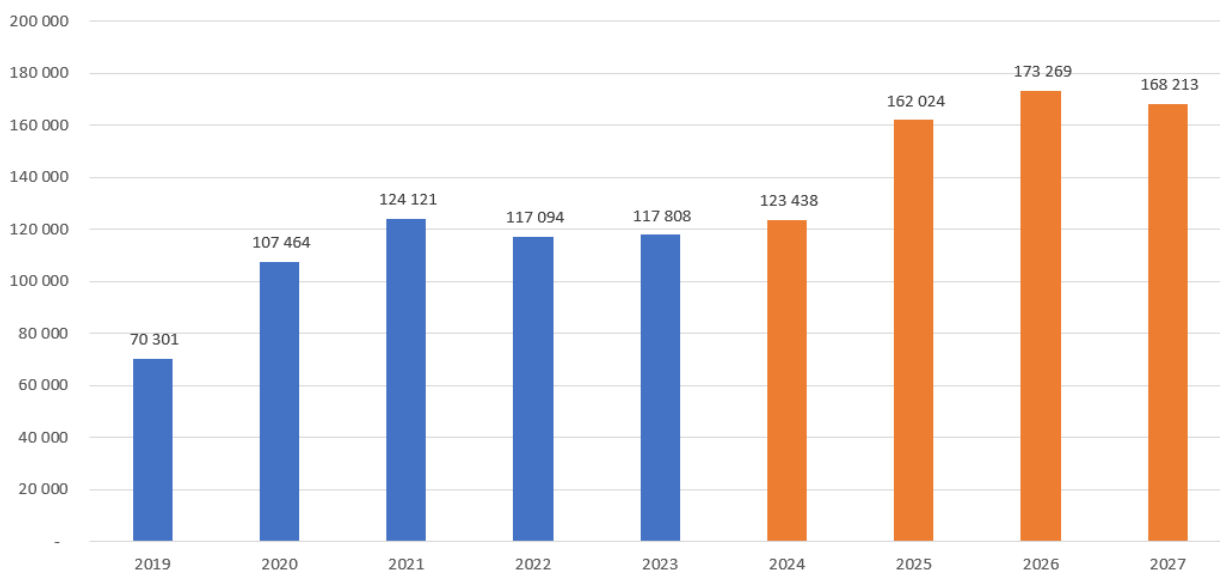
4.2.3 Netto lånegjeld

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Total låneramme	287 081	274 564	262 306	267 341	277 328	408 547	473 547	451 548	456 048	476 048	615 156	655 180	636 520
Herav startlån	12 702	12 041	13 338	12 585	14 886	18 073	22 084	22 084	23 051	24 201	24 602	25 025	25 449

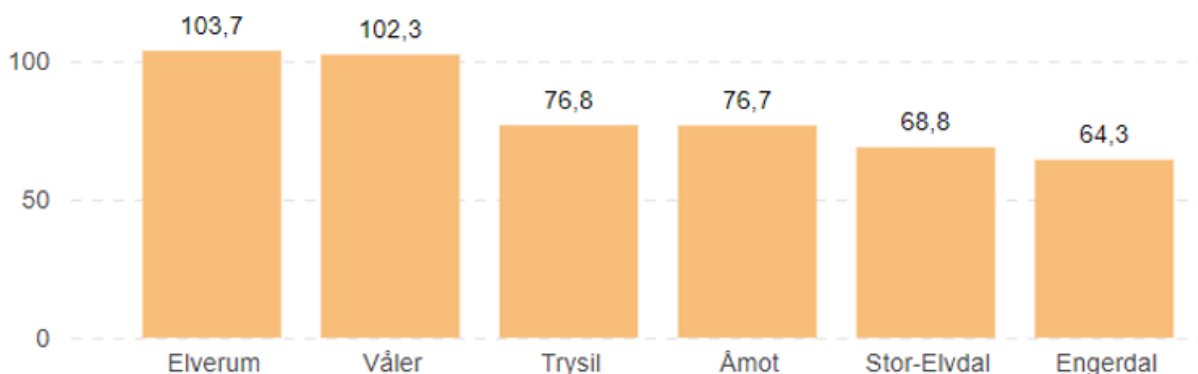
Netto lånegjeld økte fra 2020 til 2021 etter låneopptak til nye investeringer. I 2023 ble det ikke tatt opp lån da nye investeringer ble dekket av ubrukte lånemidler. I økonomiplanperioden har Våler kommune et betydelig investeringsbehov. Det er behov for reservevannsløsning i 2024, renseanlegg og brannstasjon i 2025 og mulig renovering av sentralgården i 2026. Dette øker kommunens lånegjeld betydelig. Flere eldre investeringsprosjekter er revidert og videreføres i investeringsbudsjettet for 2024. Nye lån til videre utlån (startlån) utgjør kr 10 millioner i 2023. Det er ikke planlagt ytterligere låneopptak (startlån) i 2024.

4.2.4 Netto lånegjeld i kroner per innbygger

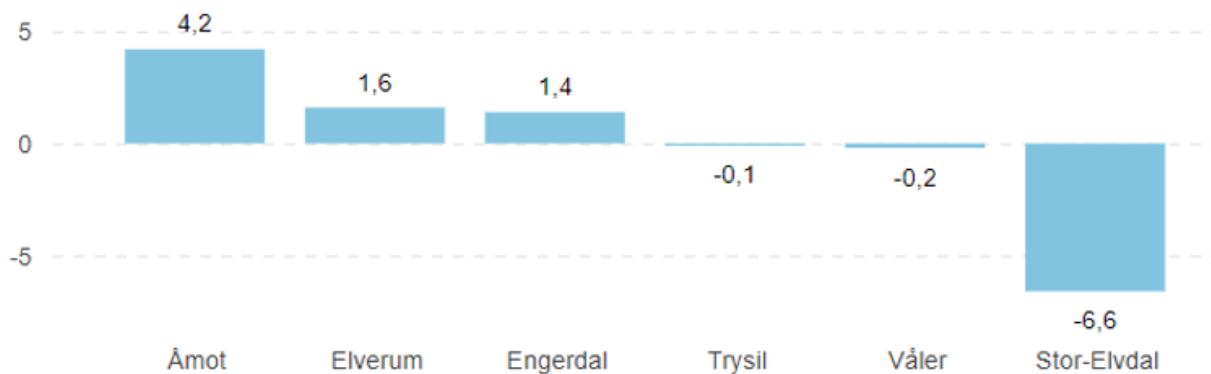
Netto lånegjeld beregnes ut fra samlet gjeld og forpliktelser, deretter trekkes pensjonsforpliktelser, lån til videre utlån (startlån) og ubrukte lånemidler ut. Total lånegjeld nådde en topp i 2022, men også antall innbyggere økte denne perioden. Netto lånegjeld pr innbygger ble redusert fra 2021 til 2022 på grunn av økning i antall innbyggere. For 2024, og resten av økonomiplanperioden, vil investeringer kreve nye låneopptak. Låneandelen til egne investeringer vil da øke, og dermed øker også lånegjeld pr innbygger fra 2024.

4.2.5 Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

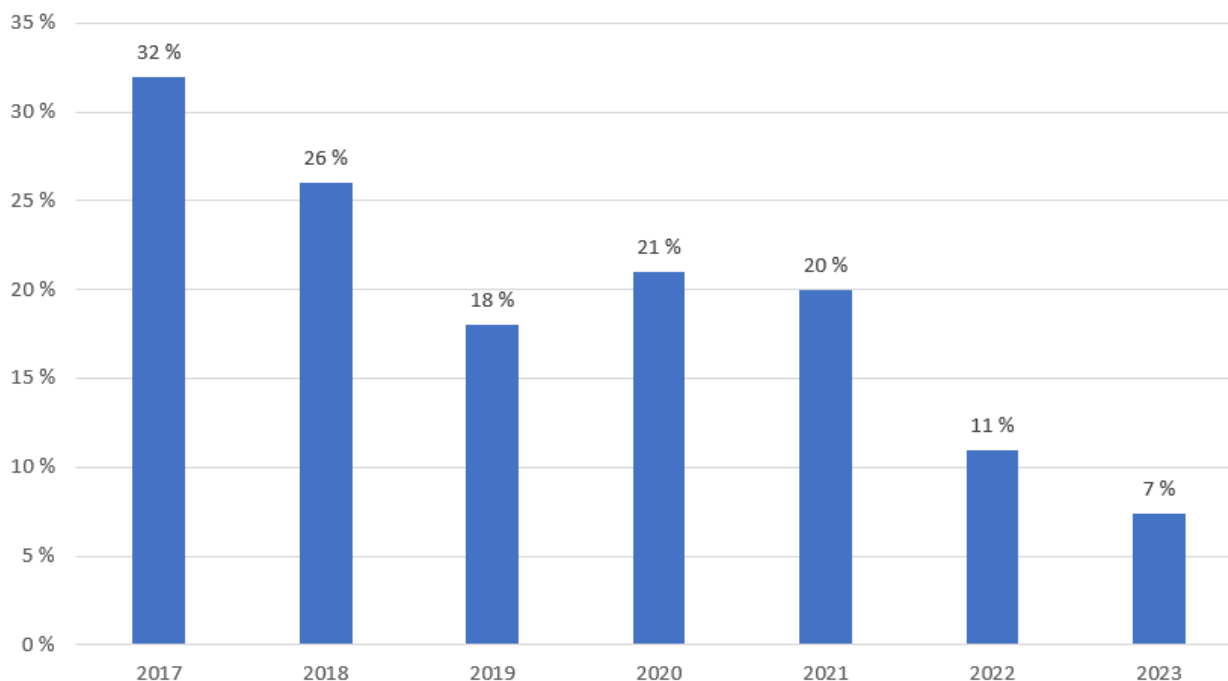
Lånegjeld sammenlignet med kommunene i Sør-Østerdal, år 2022.

4.2.6 Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter sammenlignet med kommunene i Sør-Østerdal, tabellen viser regnskapstall fra år 2022.

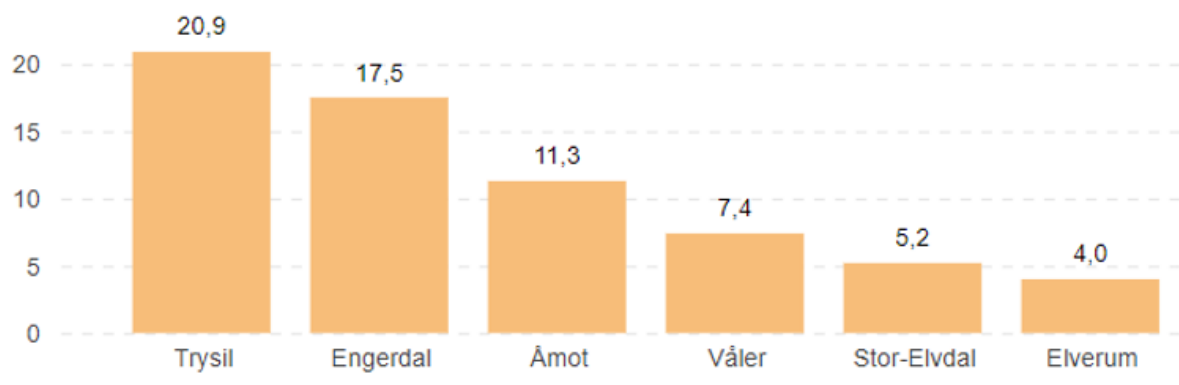
4.2.7 Disposisjonsfond i % av samlede driftsinntekter

I Våler kommune har gjennom flere år hatt for vane å bruk av disposisjonsfond som saldering av driftsutgifter i budsjettet frem til 2022. Dette er en uheldig utvikling som er lite økonomisk bærekraftig over tid. Budsjett for 2024 legger opp til at driftsutgiftene dekkes av inntektene, og

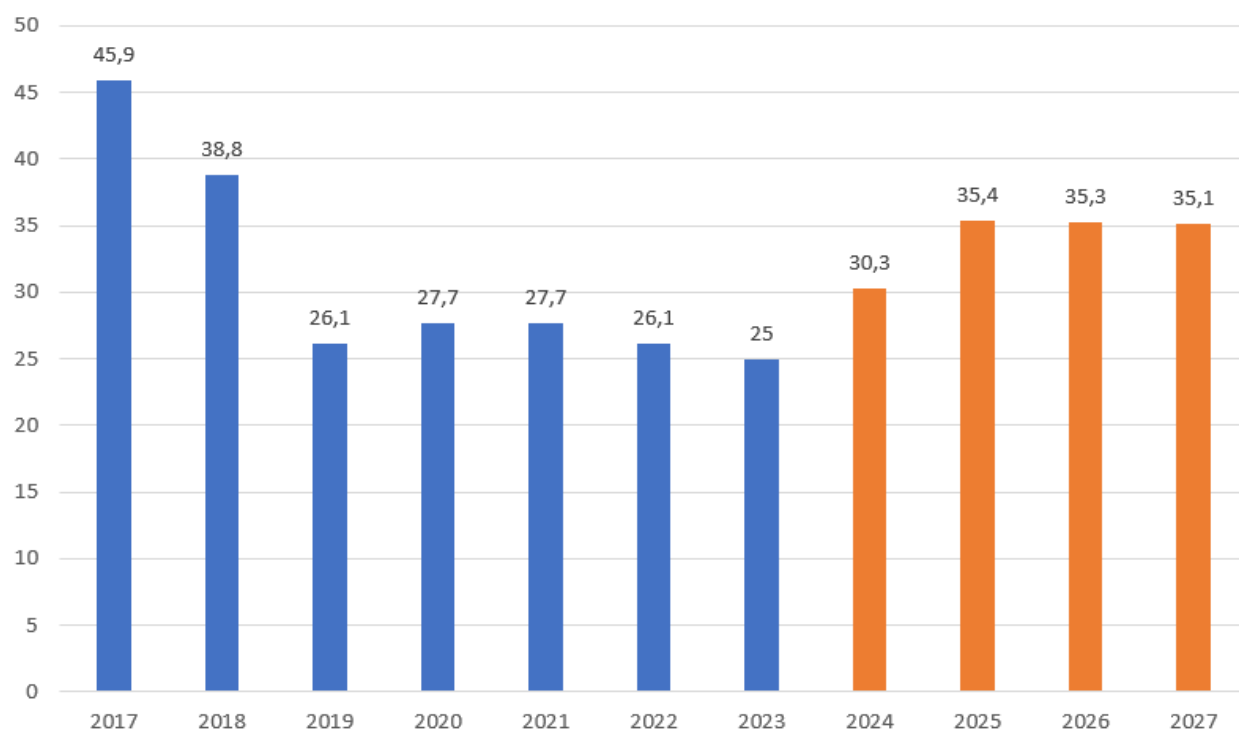
styrking av disposisjonsfond med kr 5,4 millioner. I 2024 er det kun planlagt bruk av kr 1 million i fra disposisjonsfond, som er til pålagt dekning av egenkapitaltilskudd i KLP.

4.2.8 Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

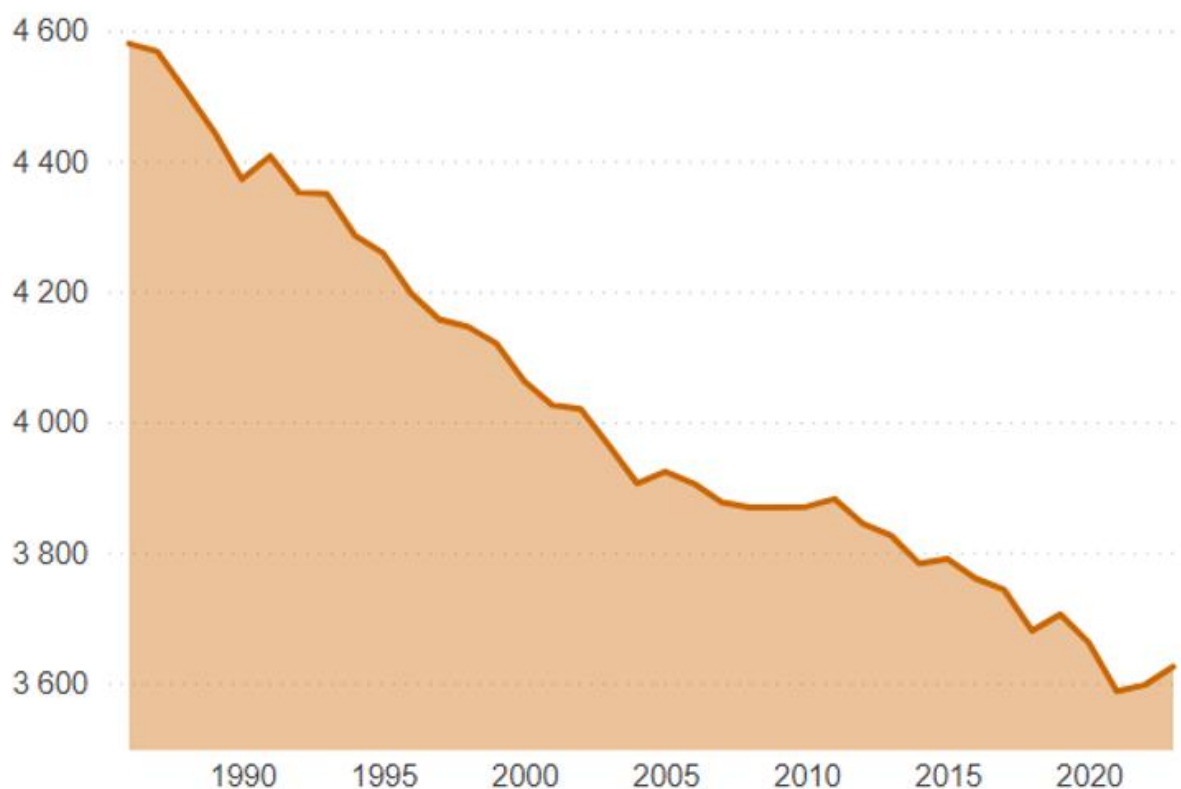
Disposisjonsfond sammenlignet med kommunen i Sør-Østerdal, tall fra 2022.

Størrelse på disposisjonsfond

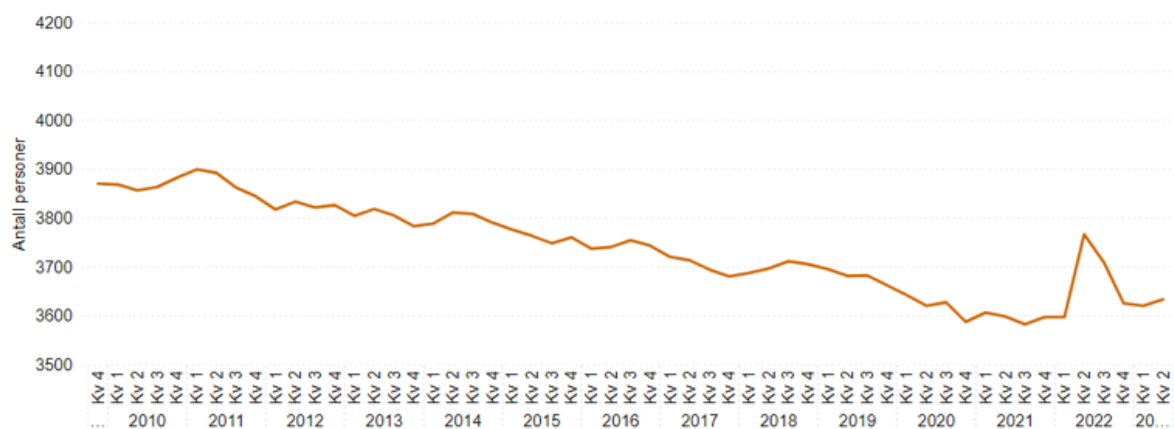
4.2.9 Folketallsutvikling i Våler kommune

4.2.9.1 Folketallsutvikling i Våler i aldersgruppe alle aldre, menn og kvinner

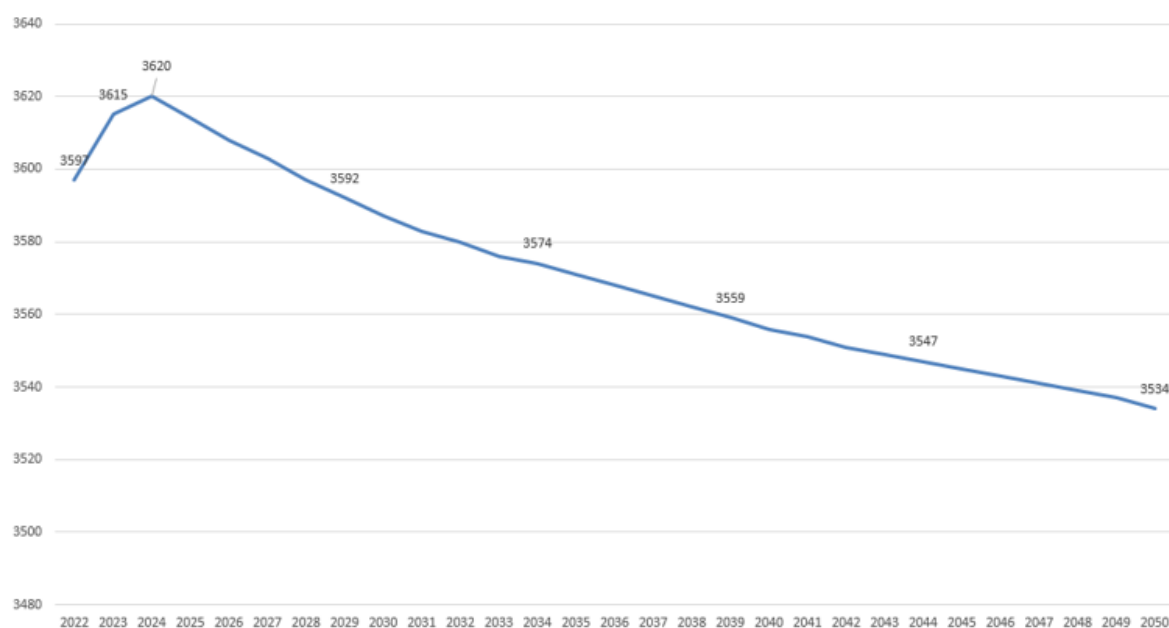
Antall innbyggere i Våler kommune pr 01.07.2023 var, ca 3633. I rammetilskuddmodellen blir befolkningsantallet benyttet som grunnlag for beregning av rammetilskudd og inntektsutjevning. I rammetilskuddet (utgiftsutjevning og innbyggertilskudd) for 2024 benyttes folketall 01.07.2023. For inntektsutjevningen i 2023 benyttes folketallet 01.01.2024.

Utvikling i folkevekst Våler kommune

Registrerte folketall 01.07.2023 er 3633.

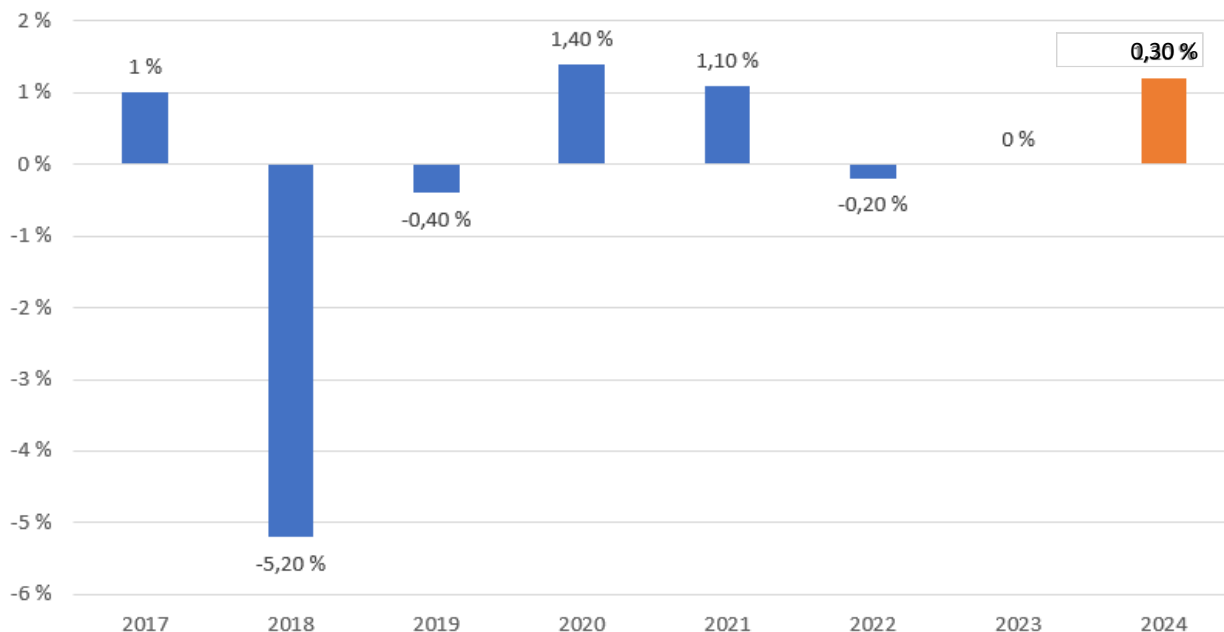
4.2.9.2 Framskrivning folketall

Framskrivning av folketall – tall hentet fra SSB.

Prognosen viser at kommunen i løpet av økonomiplanperioden vil få en nedgang til 3604 innbyggere i år 2027.

4.2.10 Netto driftsresultat i % av driftsinntekter

Driftsresultatet for Våler kommune har variert i perioden 2017 til 2022. I 2022 var det budsjettet med bruk av disposisjonsfond, men ved årsavslutning ble resultatet bedre enn forventet og utgjorde 0,20 %. Måltallet for netto driftsresultat er satt til 1 % som betyr at Våler kommune skal avsette ca kr 3,5 millioner til fond. I Budsjettet for 2024 settes det av kr 5,6 millioner til fond, men driftsresultatet ender på 0,3%.

4.2.11 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser hvor stor andel av kommunens driftsinntekter som gjenstår etter at driftsutgifter og netto renter og avdragsutgifter er dekket. Nøkkeltallet kalles for resultatgrad, og er det viktigste nøkkeltallet for å beskrive om kommunen har god økonomisk styring eller ikke.

Avkastning fra finansporteføljen, bruk og avsetning av fond og selvkostfond (VAR) vil påvirke nøkkeltallet.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter viser lite tilfredsstillende historiske tall for Våler kommune, bortsett fra 2021 der kommunen fikk et lavt positivt resultat. Fremover er kommunen utsatt for stor kostnadsøkning gjennom økning i finanskostnader. For å forbedre den økonomiske utviklingen må arbeid med å overholde måltallet prioriteres. Dette skjer i praksis ved at kommunen budsjetterer med mer avsetning til disposisjonsfond og/eller overføring til investering (egenfinansiering).

Kommunedirektørens forslag til årsbudsjett og økonomiplan bidrar i økonomiplanperioden til positiv utvikling i måltallet framover. I økonomiplanperioden er det lagt opp til overskudd i 2024 og 2025, mens resten av økonomiplanperioden blir mer krevende.

5 KOMMUNENS TJENESTEOMRÅDER

5.1 POLITIKK OG TILSYN

5.1.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	1 880 406	2 310 687	2 161 040	2 161 040	2 161 040	2 161 040
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	398 623	362 000	412 000	416 000	416 000	416 000
Andre driftsutgifter	425 360	731 513	593 620	593 620	593 620	593 620
Sum driftsutgifter	2 704 389	3 404 200	3 166 660	3 170 660	3 170 660	3 170 660
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	- 83 261	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	- 83 261	0	0	0	0	0
Sum ramme	2 621 128	3 404 200	3 166 660	3 170 660	3 170 660	3 170 660

5.2 VIRKSOMHET FELLESOPPGAVER

Virksomhetsområdet fellesoppgaver omfatter logopedtjenester og spesialpedagog i skole og barnehage samt samarbeid med Åsnes kommune om pedagogisk psykologisk tjeneste. Tidligere lå også barnehage-/skolemyndighet innunder fellesområder, men etter mottatt svar fra UDIR om lovligheten av å kjøpe tjeneste fra nabokommune er oppgaven i 2024 planlagt tatt tilbake. Utgifter til skoleskyss og gjesteelever inngår i fellesoppgaver. Våler kommune har fått flyktninger bosatt og mottar integreringstilskudd. Integreringsoppgaver løses i samarbeid med Åsnes kommune.

Virksomheten omfatter også kommunale tilskudd til Våler kirkelige fellesråd og tilskudd til de private barnehagene i kommunen, samt kommunes IKT-drift.

Våler kommune har en rekke interkommunale samarbeid innen fagområdet helse. Budsjettet til de interkommunale samarbeidene er lagt til fellesområder og omfatter:

- Solør barneverntjeneste
- Frisklivssentralen i Solør
- Miljørettet helsevern i Solør
- Elverum interkommunale legevakt
- SLT-koordinator (samordning av lokale rus og kriminalforebyggende tiltak)
- Hamar interkommunale krisesenter
- HelseInn

Virksomheten har totalt to ansatte fordelt på 1,8 årsverk. Virksomhet Fellesoppgaver har ingen egen virksomhetsleder. De ansatte er underlagt ledere innenfor andre deler av kommunens virksomhet.

Ansatte i interkommunale samarbeid kommer i tillegg. Disse lønnes av vertskommunen for det enkelte samarbeidet.

5.2.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	2 702 386	2 579 389	2 431 202	2 431 202	2 431 202	2 431 202
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	43 940 632	43 951 047	45 725 076	51 125 076	53 925 076	56 825 076
Andre driftsutgifter	10 322 720	11 543 161	10 892 631	10 392 631	10 392 631	10 392 631
Sum driftsutgifter	56 965 738	58 073 597	59 048 909	63 948 909	66 748 909	69 648 909
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-1 277 930	- 987 600	-1 366 100	-1 366 100	-1 366 100	-1 366 100
Sum driftsinntekter	-1 277 930	- 987 600	-1 366 100	-1 366 100	-1 366 100	-1 366 100
Sum ramme	55 687 808	57 085 997	57 682 809	62 582 809	65 382 809	68 282 809

5.2.2 Tiltak med økonomisk effekt

Fellesoppgaver	2024	2025	2026	2027
Oppsigelse av leieavtale med Vaaler IF	-45 855	-45 855	-45 855	-45 855

Nok (tidl. SMISO) er et senter for personer over 16 år og deres pårørende som har vært utsatt for seksuelle overgrep. Ved å avvikle samarbeidsavtale med NoK vil ikke brukere fra Våler få tilgang til disse tjenestene, og ansatte vil ikke kunne motta veiledning og kurs/kompetansehevede tiltak. Mottatt anmodning om betaling for 2023 er doblet til kr 72 000.

5.3 VIRKSOMHET KOMMUNEDIREKTØR OG STAB

Virksomhetsområde kommunedirektør og stab omfatter toppledelsen i kommunen og de administrative stab- og støttetjenestene. Virksomheten har ansvar for å legge til rette for god politisk og administrativ styring, samt ivareta en rekke fellesfunksjoner på vegne av hele organisasjonen. Slike fellesfunksjoner er IKT, post/arkiv, servicetorg, lønn og personal samt økonomi. I tillegg er kommunens arbeid med næringsutvikling organisert under denne virksomheten.

Virksomheten ledes av kommunedirektøren, sammen med personalsjef og økonomisjef.

5.3.1 Driftsbudsjett

	Regnskap	Reg.	Budsjett	Økonomiplan		
	2022	budsjett		2024	2025	2026
Driftsutgifter:						
Lønn	10 928 355	11 852 915	13 444 882	13 444 882	13 444 882	13 444 882
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	1 418 510	2 079 000	2 113 250	2 147 503	2 147 503	2 147 503
Andre driftsutgifter	17 938 543	14 954 122	15 247 253	15 247 253	15 247 253	15 247 253
Sum driftsutgifter	30 285 408	28 886 037	30 805 385	30 839 638	30 839 638	30 839 638
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-14 892 647	-16 982 374	-14 712 374	-14 712 374	-14 712 374	-14 712 374
Sum driftsinntekter	-14 892 647	-16 982 374	-14 712 374	-14 712 374	-14 712 374	-14 712 374
Sum ramme	15 392 761	11 903 663	16 093 011	16 127 264	16 127 264	16 127 264

5.3.2 Tiltak med økonomisk effekt

I utgangspunktet er det planlagt en nedbemanning ved at stillingen som ass. kommunedirektør ikke videreføres. Lønnsmidlene er avsatt til kjøp av konsulenttjenester innen plan- og reguleringsarbeid. I tillegg vil det medgå ressurser til arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel- og arealdel.

5.3.3 utfordringer og muligheter

De administrative ressursene både i staben og ute i virksomhetene har i flere omganger vært gjenstand for effektiviseringstiltak, og det har over tid blitt kuttet betydelig i administrative ressurser. Virksomhetens ressursituasjon gjør det utfordrende å drive innovasjon og utvikling både på tjeneste- og organisasjonsnivå. Gjennom økt digitalisering og arbeid med å ta ut effektene av digitale styringsverktøy vil det kunne frigjøres ressurser i organisasjonen til å løse de utfordringene kommunen står overfor.

Kommunen har et etterslep når det gjelder oppdaterte, overordnede planer og andre viktige styringsdokumenter. Dette gjelder planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, delegeringsreglement, m.m.

5.3.4 Satsninger og tiltak

Satsningsområdet for virksomhet Kommunedirektør og stab er arbeidet med overordnede planer og andre styringsdokumenter. Våler kommune skal i løpet av 2023 vedta ny planstrategi som grunnlag for oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. I planstrategien settes arbeidet med planer i en prioritert rekkefølge med utgangspunkt i et beskrevet utfordringsbilde.

Optimal bruk av systemløsninger og riktig kompetanse i alle ledd er helt avgjørende for at stab- og støttefunksjoner skal kunne håndtere en stadig økende arbeidsmengde, og levere tjenester med god kvalitet.

5.4 VIRKSOMHET VÅLER BARNE- OG UNGDOMSSKOLE

Våler barne- og ungdomsskolen har 316 elever, og vil ha 325 elever høsten 2024. Skolen omfatter også skolefritidsordning (Våler SFO). Skolen er den eneste grunnskolen i Våler kommune, og er en 1-10 skole. Skolen flyttet inn i nye lokaler til barnetrinnet med SFO og nye/ombygde arealer til skolens administrasjon mot slutten av skoleåret 2020/2021. Skolen er nå inne i sitt tredje skoleår i nye lokaler.

Våler har siden våren 2020 samarbeidet med Åsnes kommune om opplæringslovens krav om skolefaglig kompetanse over rektor.

5.4.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	39 605 161	36 941 355	39 260 287	38 224 287	38 224 287	38 224 287
Kjøp som erstatter kom.	457 108	176 000	176 000	176 000	176 000	176 000
tjenesteproduksjon						
Andre driftsutgifter	2 532 457	1 968 708	1 718 708	1 718 708	1 718 708	1 718 708
Sum driftsutgifter	42 594 726	39 086 063	41 154 995	40 118 995	40 118 995	40 118 995
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-7 459 992	-4 114 835	-5 364 835	-5 364 835	-5 364 835	-5 364 835
Sum driftsinntekter	-7 459 992	-4 114 835	-5 364 835	-5 364 835	-5 364 835	-5 364 835
Sum ramme	35 134 734	34 971 228	35 790 160	34 754 160	34 754 160	34 754 160

5.4.2 Tiltak med økonomisk effekt

Våler barne- og ungdomsskole	2024	2025	2026	2027
Organisasjonstilpassing	-250 000	-500 000	-500 000	-500 000
Skole - Reduksjon elevveiledere	-786 000	-1 572 000	-1 572 000	-1 572 000

5.4.3 Utfordringer og muligheter

Våler barne- og ungdomsskole har fått nye flotte lokaler for barnetrinnet. I tillegg er det lokaler til en egen liten avdeling for elever med omfattende behov. Klasserommene er store og lyse, med god akustikk for undervisning. Hvert klasserom har et tilhørende grupperom. Til sammen er dette lokaler som gir gode muligheter for fleksibel undervisning, der det er mulig å samle alle elevene på hele trinnet, men også dele gruppene inn i mindre grupper.

Skolen har også nytt og moderne inventar og utstyr. For noen år tilbake fikk alle elever tilgang på et læringsbrett (iPad), og sammen med digitale tavler på alle klasserom åpner dette for gode digitale løsninger for undervisning.

Store omstillinger, som f.eks sammenslåing av skoler, gir alltid utfordringer. Skolen har fra tidligere erfaring med å slå sammen barneskoler da Hasla og Nordhagen ble lagt ned. Dette er omstillinger

som har gått forholdsvis greit. Skolen er nå i sitt tredje skoleår der ulike skoleslag som skal bli til en skole. Skolens fokus videre er fortsatt å arbeide for en felles kultur og et felles arbeidsmiljø for skolen og SFO.

5.4.4 Satsninger og tiltak

Skolen og SFO har disse områdene som hovedsatsning:

- Implementering av Kunnskapsløftet 2020 (LK20)
- Spesialundervisning og inkludering
- Rammeplan for SFO – ny fra skoleåret 2021/2022
- Felles kultur og arbeidsmiljø
- Motiverende undervisning som fremmer skaperglede
- Læringsutbytte i alle fag
- Trygt og godt skolemiljø

5.5 VIRKSOMHET NORDHAGEN BARNEHAGE

Nordhagen barnehage åpnet i 1992, og er godkjent for 49 plasser for barn i alderen 0-6 år.

5.5.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	7 690 442	7 548 729	8 094 742	8 094 742	8 094 742	8 094 742
Kjøp som erstatter kom.	0	0	0	0	0	0
tjenesteproduksjon						
Andre driftsutgifter	422 375	501 869	501 869	501 869	501 869	501 869
Sum driftsutgifter	8 112 817	8 050 598	8 596 611	8 596 611	8 596 611	8 596 611
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-1 620 041	-1 464 302	-1 579 302	-1 579 302	-1 579 302	-1 579 302
Sum driftsinntekter	-1 620 041	-1 464 302	-1 579 302	-1 579 302	-1 579 302	-1 579 302
Sum ramme	6 492 776	6 586 296	7 017 309	7 017 309	7 017 309	7 017 309

5.5.2 Tiltak med økonomisk effekt

Nordhagen barnehage	2024	2025	2026	2027
Oppvekst- Opptak, areal og bemanningsbehov fra nyttår 2024	529 000	0	0	0

- Tilpasset bemanning iht. antall barn, og samtidig ivaretatt bemanningskrav.

5.5.3 Utfordringer og muligheter

Utfordringer:

- Øke antall barn som søkes til kommunal barnehage.
- Krav om optimalisering, ettersom drift av kommunal barnehage genererer tilskudd til private barnehager.

Muligheter:

- Styrke profil for kommunal barnehage.
- Digitalisering av administrative oppgaver.
- Mangfoldig og flerkulturelt miljø.

5.5.4 Satsninger og tiltak

- Videreutvikle og foredle vår felles kultur etter sammenslåing.
- Videreutvikle barnehagen i samsvar og samarbeid med regional kompetanseutvikling (RE-KOMP) i Kongsvingerregionen.
- Oppvekstreform og tidlig innsats.
- Utbygging av arbeidsrom for ansatte, samtalerom og areal til deling av grupper.

5.6 VIRKSOMHETEN KULTUR

Kulturfeltet er et svært mangfoldig og omfattende fagområde med nasjonale føringer fra ulike departement. Det betyr at en rekke ulike stortingsmeldinger, nasjonale strategier, lovverk, men også overnasjonale føringer ligger til grunn for arbeidet, prioriteringer og handlingsrom. Kultur er et vidt begrep, og omfatter i vår virksomhet slik som blant annet; kunst, kultur, bibliotek, idrett, friluftsliv, frivillighet, ungdomsarbeid og kulturarv.

Våre kjerneoppgaver er å styrke den generelle folkehelsen ved å tilby lavterskel og forebyggende tjenester for hele befolkningen.

Virksomhet Kultur omfatter kulturadministrasjon, bibliotek, kulturskole, frivilligsentral, BUA, støttekontaktordningen og folkebad. En betydelig andel av aktivitetene finansieres gjennom ulike tilskuddsmidler fra slik som Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR), Helsedirektoratet, Innlandet fylkeskommune og andre. Vi får også gavemidler fra andre givere.

Virksomheten har vært samlokalisert i nye lokaler siden høsten 2021, og vi ser nytten av mer samhandling og en bedre utnyttelse av våre samlede ressurser.

Virksomheten har totalt 8 faste ansatte og 3 på engasjement, totalt ca 6,8 årsverk der ca 1,9 årsverk er finansiert med eksterne midler.

5.6.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	5 196 205	4 694 804	5 059 140	5 059 140	5 059 140	5 059 140
Kjøp som erstatter kom.	0	0	0	0	0	0
tjenesteproduksjon						
Andre driftsutgifter	5 631 763	1 791 098	1 846 467	1 846 467	1 846 467	1 846 467
Sum driftsutgifter	10 827 968	6 485 902	6 905 607	6 905 607	6 905 607	6 905 607
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-6 142 501	-2 072 124	-2 122 556	-2 122 556	-2 122 556	-2 122 556
Sum driftsinntekter	-6 142 501	-2 072 124	-2 122 556	-2 122 556	-2 122 556	-2 122 556
Sum ramme	4 685 467	4 413 778	4 783 051	4 783 051	4 783 051	4 783 051

5.6.2 utfordringer og muligheter

Utfordringer:

- Våler kommune har en økende andel eldre, og få unge. Flere av de som vokser opp i Våler har i dag lavt aktivitetsnivå, lav utdanning og barn og familier lever i det som betegnes som lavinntektsfamilier.
- Vi kan jobbe mer tverrfaglig for å løse felles utfordringer.
- Bruk av tilskuddsordninger er ressurskrevende og gir lite langsiktighet.
- Midler til aktivitet fordrer at vi har mennesker som kan utføre jobben

Muligheter:

- Samarbeide tverrfaglig for bedre forebyggende helsetjenester til befolkningen.
- Utvikle gode strategier for synliggjøring og informasjonsdeling.
- Øke brukermedvirkning
- Øke fysisk aktivitet i alle samfunnslag for å nå flere av FNs bærekraftsmål, og bedre vår egen folkehelseprofil, deriblant målet om god helse og livskvalitet, god utdanning og utrydde fattigdom.
- Legge til rette for egenorganisert og organiserte aktiviteter som inne- og utelek, idrett, friluftsliv og aktiv transport (gå og sykle), gjennom alle årstider.

5.7 VIRKSOMHET LANDBRUK, NÆRING OG SKOG

Interkommunalt landbrukskontor fra 2014, og omfatter Våler og Åsnes kommune. Avtalen mellom Våler og Åsnes regulerer samarbeidet, herunder kostnadsfordeling og lokalisering. Avtalen er tydelig på at virksomheten skal drives på basis av ønske om best mulig forvaltning av de juridiske og økonomiske virkemidlene som er lagt til kommunene. I tillegg skal virksomheten være en aktiv aktør i arbeidet med å styrke den landbruksbaserte næringsutviklingen. Gjennom samarbeidet skal landbrukskontoret sikre et større fagmiljø, og skape en tjeneste til beste for næringa og kommunene. Hvert år vedtas samlet budsjett for drift og utviklingstiltak. Driftsutgiftene er fordelt ut fra totalt jordbruksareal, antall driftsenheter og antall landbrukseiendommer. Åsnes kommune finansierer 2/3 av kontorets driftsutgifter og Våler 1/3.

Kontoret har 7,4 årsverk, inkludert administrasjon av veterinærvakta for Solør.

Virksomhet Landbruk har flere ansvarsområder. Interkommunalt samarbeid er lagt under ansvar Landbruk (administrasjon 1520), og under dette ansvaret viser totalbudsjettet at Vålers andel er kr 2 200 000 og Åsnes andel er kr 4 400 000. Den totale rammen i interkommunalt landbrukskontor er kr 6 600 000.

5.7.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	6 378 358	6 255 711	6 584 373	6 584 373	6 584 373	6 584 373
Kjøp som erstatter kom.	0	0	0	0	0	0
tjenesteproduksjon						
Andre driftsutgifter	4 649 516	3 807 565	4 425 613	4 425 613	4 425 613	4 425 613
Sum driftsutgifter	11 027 874	10 063 276	11 009 986	11 009 986	11 009 986	11 009 986
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-8 634 608	-7 398 254	-7 689 303	-7 689 303	-7 689 303	-7 689 303
Sum driftsinntekter	-8 634 608	-7 398 254	-7 689 303	-7 689 303	-7 689 303	-7 689 303
Sum ramme	2 393 266	2 665 022	3 320 683	3 320 683	3 320 683	3 320 683

5.7.2 utfordringer og muligheter

Ressurser til å utføre lovpålagte oppgaver. Det gjelder særlig knyttet til kontrollarbeid, jfr. Statsforvalterens rapport etter kontroll juni 2022.

Ressurser til å arbeide med utviklingsoppgaver for å være en aktiv aktør i arbeidet med å styrke den landbruksbaserte næringsutviklingen.

5.8 VIRKSOMHET TEKNISK TJENESTER

Virksomhet Tekniske tjenester har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av kommunale eiendommer. Virksomheten omfatter også bygge- og delingssaker, saksbehandling, utleie av kommunale eiendommer, eiendomsskatt, kommunale avgifter, vaktmestertjenester, renholdstjenester, og drift og vedlikehold av veger og parkområder. Selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og slam ligger inne under virksomhet Tekniske tjenester. Funksjoner som brann og redning, samt renovasjonstjenester, anskaffes gjennom interkommunale selskaper. Midt Hedmark Brann- og redningsvesen IKS og Solør Renovasjon IKS.

Tekniske tjenester er også involvert i miljø, kart og plan.

Virksomheten har bidratt inn i VÅ-prosjektet med kartlegging av nåsituasjon.

5.8.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	11 794 156	10 046 958	14 404 771	14 404 771	14 404 771	14 404 771
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	5 391 365	5 313 904	5 694 400	5 694 400	5 694 400	5 694 400
Andre driftsutgifter	28 223 364	24 718 383	22 218 383	22 218 383	22 218 383	22 218 383
Sum driftsutgifter	45 408 885	40 079 245	42 317 554	42 317 554	42 317 554	42 317 554
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-12 493 011	-11 880 873	-11 760 873	-11 760 873	-11 760 873	-11 760 873
Sum driftsinntekter	-12 493 011	-11 880 873	-11 760 873	-11 760 873	-11 760 873	-11 760 873
Sum ramme	32 915 874	28 198 372	30 556 681	30 556 681	30 556 681	30 556 681

5.8.2 Tiltak med økonomisk effekt

Teknisk	2024	2025	2026	2027
Leieinntekter	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Redusere renholdsplaner	-550 000	-550 000	-550 000	-550 000

5.8.3 utfordringer og muligheter

Våler kommune har for stor bygningsmasse og mange bygg med stort etterslep av vedlikehold. Virksomheten har heller ikke gode nok ENØK-planer på viktige bygninger som f.eks. Våler omsorgssenter og Sentralgården.

Virksomheten har jobbet med strategiplan for eiendom og her vil vi etablere et prosjekt med samhandling innen flere virksomheter. Prosjektplan blir ferdig i 2023 og gjennomføres i 2024.

Fortsatt godt salg i 2023 på leiligheter i Storskjærets borettslag, OBOS. Viktig med fortsatt salg i 2024 inkl. eventuelle flere salg i henhold til prosjektplan.

Vegdrift holdes på et minimum og er preget av korrektivt vedlikehold. Fortsetter som før i 2024, men med noe forbedring på økt vedlikehold. Sommervedlikeholdet er først og fremst påvirket av værforhold noe vi merket godt under Hans i 2023, mens vintervedlikehold ligger inne med en type avtale som er relativt uavhengig av værforhold.

God beredskap mot brann og andre ulykker ivaretas gjennom samarbeidet med Midt Hedmark-brann og redningsvesen. Forprosjekt for ny brannstasjon er lagt inn i investeringsbudsjettet og ny brannstasjon er et prioritert og viktig arbeid.

Virksomhet Tekniske tjenester har fokus på lovpålagte oppgaver, samt oppgaver som ivaretar eksisterende eiendomsmasse på en best mulig måte. Tilstandsrapporter og planarbeid som kan brukes som styringsverktøy for virksomheten må prioriteres i 2024. Bygningsmasse må håndteres gjennom tilstandsbasert og korrektivt vedlikehold, men samtidig må være et fokus på løsninger som gir kostnadseffektiv drift over tid. Viktig er også miljø og mindre ressurskrevende energiløsninger.

Arbeidsmiljøet er viktig for å ivareta og ha tilgang på dyktige medarbeidere. Det er viktig at de ansatte for muligheter til nødvendig faglig utvikling for å holde seg oppdatert og utvikle sin kompetanse.

5.8.4 Satsninger og tiltak

Strategiplan for eiendom følges opp i 2024. Ny brannstasjon blir et meget viktig prosjekt.

For eiendomsavdelingen blir samhandling med andre fagområder viktig, dette gjelder særlig NAV, TIFU, VOS og psykisk helse. Enhetene vil bli en del av prosjektet strategi plan eiendom.

Noe forsinket prosess i Vå prosjektet på tekniske tjenester, men fortsatt viktig med fokus på godt samarbeid.

5.9 VIRKSOMHET VANN AVLØP RENOVASJON (VAR) - SELVKOSTOMRÅDE

Tjenester vann, avløp, renovasjon og septik er innenfor selvkost område. Dette betyr at inntektene som samles inn gjennom gebyrer og avgifter fra VAR forbrukere skal dekke kostnadene knyttet til å levere disse tjenestene. For å opprettholde selvkostområdet, må kostnadene for VAR tjenestene overvåkes og gebyrene fastsettes i samsvar med disse kostnadene. VAR består av en fagansvarlig ingeniør, en kontorarbeider for gebyr og saksbehandling og to driftsoperatører som håndterer daglig drift og vedlikehold av VAR systemer.

Drikkevannsystemet omfatter en grunnvannstasjon, tre høydebassenger, fem trykkøkning stasjoner, vannmåle-kummer, vannmåler og vannledningsnett som har Nordaberget-Ranum-Bergesiden som utstrekningen, samt en mindre vannforsyning i Gravberget. Tjenesten ivaretar også Vann-industri med salg av råvann til industrier i kommunen. Forskjellige kostnader er knyttet til drikkevann produksjon, behandling, lagring, analysering og distribusjon.

5.9.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	2 533 162	3 020 879	2 970 455	2 970 455	2 970 455	2 970 455
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	7 502 973	7 650 000	8 564 220	8 564 220	8 564 220	8 564 220
Andre driftsutgifter	6 018 527	8 305 689	12 329 371	12 329 371	12 329 371	12 329 371
Sum driftsutgifter	16 054 662	18 976 568	23 864 046	23 864 046	23 864 046	23 864 046
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-18 402 045	-19 081 000	-23 864 046	-23 864 046	-23 864 046	-23 864 046
Sum driftsinntekter	-18 402 045	-19 081 000	-23 864 046	-23 864 046	-23 864 046	-23 864 046
Sum ramme	-2 347 383	- 104 432	0	0	0	0

5.9.2 utfordringer og muligheter

I likhet med mange andre kommuner, finnes det gamle rør som bidra til lekkasjer. Det er også gamle høydebassenger som må rengjøres oftere for å unngå oppbygging av bakterier og andre forurensninger. En 10-års saneringsplan blir satt i gang fra neste år for å løse disse utfordringene.

Avløpsvannsystemet: Dette omfatter et hoved renseanlegg på Eidsmoen, et mindre renseanlegg i Ranum, 12 pumpestasjoner, avløpskummer, overvannskummer og ledningsnett. Denne tjenesten ivaretar også innkjøp av septik-tømmertjenester samt rensepark/lagune for slamhåndtering. Kommunen har forhåndsbestemte prosedyrer for innsamling, lagring, behandling, analysering og utslipp av offentlig avløpsvann og septik fra private anlegg. Både vann og avløps systemer overvåkes elektronisk med et felles overvåkningssystem med alarm.

Avløpssektoren har også gammelt ledningsnett og gammelt renseanlegg som har behov for vedlikehold og erstatning. Gjennom nye krav og behov skal det bygges nytt renseanlegg med sekundær rensetrinn og et bedre septik-håndteringssystem for å erstatte lagune/renseparken.

Behov for nye VA systemer skaper muligheter som kan og vil gi mer miljøvennlige løsninger, samt at nyere og mer moderne anlegg skaper muligheter og motivasjon for arbeidsområdet.

Renovasjon: Tjenesten omfatter innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall. Kommunen kjøper tjenesten gjennom interkommunalt selskap.

5.9.3 Satsninger og tiltak

Nye krav og behov legger føringer for de kommende års satsinger og tiltak. Nytt renseanlegg med bedre septik-håndteringssystem og saneringsplan blir styrende for aktiviteten. Korrektivt vedlikehold og reparasjoner skal erstattes med en kombinasjon av preventivt og tilstandsbasert vedlikehold.

5.10 VIRKSOMHET HELSE

Virksomhet Helse yter tjenester til alle innbyggere i Våler fra før fødsel til etter død. Tjenestene er i svært stor grad regulert av lover, forskrifter og pasientrettigheter.

Fellestjenester består av helsesjef, kommuneoverlege, driftstilskudd til privatpraktiserende fysioterapeuter, folkehelse, planarbeid, beredskap, velferdsteknologi og kompetansetiltak.

Øvrige samarbeid på helse, pleie og omsorgsområdet kostnadsføres under virksomhet Fellestjenester.

Legesenter for 3660 pasienter med fem fastleger, helsesekretærer og avdelingsleder. Legesenteret er daglegevakt i ukedagene med nødnett og utrykking dersom det går alarmer. Kommunale legeoppgaver i helsestasjon og som veileder for turnuslege er fordelt mellom legene.

Helsestasjon for 0-5 år, **skolehelsetjeneste** for grunnskole og videregående skole, **jordmor, lege og helsesekretær**. Tjenesten har også smittevernansvar samt morsarkiv.

Psykisk helse og rustjeneste (PHRT) har gruppe- og individuelle behandlingstilbud, miljøtjeneste, barn, unge og familieteam, ruskonsulent, aktivitetshuset Søndre Hoel og oppfølging av kjøp av heldøgns omsorgstilbud. Tjenesten har ca. 150 brukere over 18 år med vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven. I tillegg kommer brukere på gruppetilbud uten krav om vedtak. Gjennomsnittlig er det ca. 90 førstegangssamtaler med nye brukere årlig. Barn, unge og familieteamet følger opp ca. 35 enkeltsaker og gjennomfører over 40 drøftingsmøter årlig med veiledning til ansatte i barnehager, skoler og andre tjenester. I normalår registreres 1200-1300 besøk på Søndre Hoel.

Ergo- og fysioterapitjeneste med lokalt hjelpemiddellager, demenskoordinator, velferdsteknologiprojekt og systemkoordinator for individuell plan har ergoterapeuter, fysioterapeut, hjelpemiddeltekniker og renholder. I et normalår blir det gjennomført ca. 900 hjemmebesøk og 1500 konsultasjoner, møter og veiledningssamtaler.

5.10.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	19 181 898	19 843 025	27 955 470	27 955 470	27 955 470	27 955 470
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	4 563 864	7 111 680	1 611 680	1 611 680	1 611 680	1 611 680
Andre driftsutgifter	11 051 689	2 081 610	7 618 273	7 618 273	7 618 273	7 618 273
Sum driftsutgifter	34 797 451	29 036 315	37 185 423	37 185 423	37 185 423	37 185 423
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-9 723 543	-7 010 525	-9 717 925	-9 717 925	-9 717 925	-9 717 925
Sum driftsinntekter	-9 723 543	-7 010 525	-9 717 925	-9 717 925	-9 717 925	-9 717 925
Sum ramme	25 073 908	22 025 790	27 467 498	27 467 498	27 467 498	27 467 498

5.10.2 Utfordringer og muligheter

Våler kommunes helsetjenester har begrensede rammer ut ifra tjenesteproduksjonen som leveres daglig til innbyggerne. Spesielt for dette tjenesteområde er at ansatte har høy grad av spesialkompetanse innenfor et bredt spekter av fagfelt. Summen av dette gjør at tjenesteområdet er noe mer sårbart med tanke på drift og når økt behov og/eller fravær blant nøkkelpersonell oppstår. VÅG-samarbeid innenfor enkelte områder er aktuelt å se nærmere på i tiden framover, for å få avklaring omkring hvilke området det er og vil være langvarig effekt av økt samarbeid for å sikre forsvarlige tjenester.

Folkehelseprofilen indikerer at det vil være et økende tjenestebehov i befolkningen, og det vil kunne være viktig å se på nye måter å løse økte og nye behov for tjenestene som leveres innenfor denne virksomheten. Demografi og oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunene nevnes spesielt – i lys av at kommunen stadig får økt ansvar for å både behandle og følge opp brukere og pasienter der de bor.

Egnede boliger og heldøgns-bemannede boliger til brukere innenfor dette tjenesteområde er også et viktig område å se nærmere på i tiden framover. Det er en del kjøp av private tjenester som følge av behov for egnede boliger og ikke minst riktig heldøgns-bemanning for å håndtere enkelte brukerbehov. Her trekkes både riktig kompetanse blant bemanningen, riktig boareal og rammer rundt den enkelt bruker som utslagsgivende for at det kjøpes plasser fra eksterne.

5.10.3 Satsninger og tiltak

Helseavdelingene har besluttet å konsentrere satsing på to hovedområder i denne økonomiplanperioden:

- Oppvekstreformen
- Velferdsteknologi

Øvrige satsingsområder:

- Tiltak for å ivareta, utvikle og beholde alle våre kompetente og dyktige medarbeidere
- Tidlig innsats, forebygging og lavterskeltilbud
- God og stabil legetjeneste
- Tilby meningsfull aktivitet for alle brukergrupper
- Sikre ekstern finansiering av utviklingstiltak
- Bidra i gjennomføring av plan for «Leve hele livet»
- Gjennomføre tiltak knyttet til opptrappingsplan psykisk helse og rus

5.11 VIRKSOMHET TILTAK OG TJENESTER FOR FUNKSJONSHEMMEDE (TIFU)

Virksomhet Tiltak og tjenester for funksjonshemmede (TIFU) er en egen virksomhet innenfor kommunens helse- og omsorgstjenester. I tillegg til virksomhetsleder er det tre avdelingsledere som har ansvar for til sammen ca. 46 årsverk fordelt på ca. 75 ansatte. I tillegg til bo- og omsorgstilbud til funksjonshemmede yter virksomheten omsorgslønn til noen pårørende og avlastning til barn. Avlastning utgjør pr. nå 7,8 årsverk av det totale antall årsverk. Fra sommeren 2023 er det inngått et samarbeid med skole om felles turnus for skole/avlastning (for de barna som mottar tjenesten avlastning fra TIFU).

Virksomheten kjøper også heldøgns omsorgsplass fra en privat aktør.

Virksomheten TIFU yter bistand til mennesker med og uten psykisk utviklingshemming, som har behov for bistand i form av heldøgnstjenester, eller praktisk bistand og opplæring etter enkeltvedtak fattet etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Virksomheten disponerer ni leiligheter i Vålbekkdalen, seks leiligheter i Hoelsvegen/Vålevegen, samt én avlastningsleilighet i Hoelsvegen med totalt fire soverom.

Virksomheten samarbeider tett med brukere, pårørende, verger, Våler Vekst, Habiliteringstjenesten Innlandet, fastleger, skole, barnehager og andre tjenesteleverandører internt og eksternt.

5.11.1 Driftsbudsjett

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	47 923 036	45 959 947	44 361 844	43 955 844	43 955 844	43 955 844
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	6 669 952	6 707 000	7 175 430	7 175 430	7 175 430	7 175 430
Andre driftsutgifter	1 028 245	1 618 370	1 938 375	1 938 375	1 938 375	1 938 375
Sum driftsutgifter	55 621 233	54 285 317	53 475 649	53 069 649	53 069 649	53 069 649
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-20 990 252	-18 876 347	-22 397 765	-22 397 765	-22 397 765	-22 397 765
Sum driftsinntekter	-20 990 252	-18 876 347	-22 397 765	-22 397 765	-22 397 765	-22 397 765
Sum ramme	34 630 981	35 408 970	31 077 884	30 671 884	30 671 884	30 671 884

5.11.2 Tiltak med økonomisk effekt

TIFU	2024	2025	2026	2027
Fjerne hvilende nattevakt fra helg, samt ta ned 2 timer hver morgen.	-250 000	-500 000	-500 000	-500 000
Nattevakt starter 2 timer senere	-156 000	-312 000	-312 000	-312 000
Redusere tilbud avlastning	-220 000	-220 000	-220 000	-220 000

5.11.3 Utfordringer og muligheter

Gjennomføring av innsparingstiltak er utfordrende innenfor en tjeneste med økende behov. Stadig økte krav til kommunen er kombinert med mindre overføringer fra staten over flere år.

Virksomheten yter i all hovedsak lovpålagte tjenester. Virksomhetens budsjett er i all hovedsak bundet opp i lønn til ansatte. Reduserte rammer betyr derfor reduksjon i bemanning.

Våler kommune har mange barn og unge med ulike utfordringer. Behovet for avlastning er økende. Virksomheten TIFU har inngått samarbeid med skole om felles turnus/felles ansatte, som skal bistå barna i skolehverdagen og på avlastning. For TIFU og avlastningen så har dette ført til en økning av antall ansatte i turnus, men skolen har da tilsvarende færre antall ansatte/elevveiledere på disse barna.

Ny barnevernsreform/oppvekstreform fra 2022 vil medføre at kommunen og virksomheten får flere oppgaver i tiden fremover. Hvor mye og hvor omfattende ser vi ikke helt rekkevidden av pr. nå.

Beholde og rekruttere kompetent arbeidskraft er en utfordring og mangel på vernepleierkompetanse er stor. Virksomheten sliter med å få tilsatt denne kompetansen, noe som gjør at det må søkes Statsforvalteren om dispensasjon på ansatte i forbindelse med tvangsvedtak. I verste fall kan dette medføre at tjenesten ikke får godkjent tvangsvedtak. I tillegg medfører denne manglende kompetanse en stor merbelastning på lederne, da deres kompetanse som vernepleiere også må benyttes mye til opplæring av ansatte.

En utfordring for kommunen at innslagspunkt for ressurskrevende brukere kommer med statsbudsjettet samme år som det skal rapporteres på de faktiske utgiftene ved tjenesten. Nøyaktig timepris vet vi heller ikke før året er omme. I tillegg er det endringer/justeringer i brukers behov i hverdagen som kan gi store utslag i refusjoner. Det gjør det svært vanskelig å budsjettere.

I 2023 har vi omorganisert tjenesten for å drifte mer ressurseffektivt nå og med tanke på framtiden.. Det har ført til reduisering i antall årsverk og endring i organisering av tjenesten. Det må allikevel presiseres at det er stor usikkerhet rundt hvordan dette vil slå ut på inntektene på ressurskrevende beregning, jfr. de utfordringene som knytter seg til denne ordningen, nevnt ovenfor. Det er blant annet opprettet en ute-enhet i denne omorganiseringen, som ser ut til å fungere etter intensjon.

Virksomheten opererer innenfor et spennende fagfelt med stor spennvidde med flere unge, nye brukere, noe som gir håp om at tjenesten også i framtiden kan rekruttere dyktige og engasjerte medarbeidere.

5.11.4 Satsninger og tiltak

- Jobbe for et faglig godt miljø på en så ressurseffektiv måte som mulig. I dette ligger jevnlig å evaluere tiltak rundt brukere og vurdere ressursinnsats opp mot omfang og kvalitet i tjenestene og gjennom dette føre god kontroll med virksomheten og ha god økonomistyring.
- Å kunne ansette flere vernepleiere (eventuelt andre med relevant 3-årig helsefaglig utdanning) ved utlysning av stillinger vil fortsatt ha fokus for å få høyst nødvendig kompetanse til tjenesten, og for å lette arbeidshverdagen til lederne.
- Statsforvalteren fører tilsyn med tjenesten (spesielt når det gjelder Lov om kommunale-helse og omsorgstjenester m.m. kap. 9 og Lov om pasient- og brukerrettigheter 4A vedtak), og fokuset er stort på å holde ansatte oppdatert på lovverk og andre relevante føringer og retningslinjer, og for øvrig holde kontroll med tjenesten via gode internkontrollrutiner.

- HMS-arbeid, herunder å redusere sykefraværet. Det jobbes forebyggende med HMS-arbeid, herunder å gjennomføre vernerunder og iverksette tiltak for å redusere sykefraværet. Sykefravær er uforutsigbart og kostnadskrevenende. Det jobbes derfor kontinuerlig med oppfølging og forebygging, kursing gjennom bedriftshelsetjenesten, oppfølging av den ansatte ved fravær og som tema på personalmøter og avdelingsledermøter.
- Velferdsteknologi vil kunne utsette og avhjelpe behovet for avlastning eller annen behov for bistand, samt å gi brukerne en mer meningsfylt hverdag.
- Jobbe tett med samarbeidet skole (avd.PIL) og avlastning for en god, stabil og robust enhet.
- Jobbe for et faglig godt miljø på en så ressurseffektiv måte som mulig. I dette ligger jevnlig å evaluere tiltak rundt brukere og vurdere ressursinnsats opp mot omfang og kvalitet i tjenestene, og gjennom dette føre god kontroll med virksomheten og ha god økonomistyring.
- Å kunne ansette flere vernepleiere (eventuelt andre med relevant 3-årig helsefaglig utdanning) ved utlysning av stillinger vil fortsatt ha fokus for å få høyst nødvendig kompetanse til tjenesten og for å lette arbeidshverdagen til lederne.
- Statsforvalteren fører tilsyn med tjenesten (spesielt når det gjelder Lov om kommunale-helse og omsorgstjenester m.m. kap. 9 og Lov om pasient- og brukerrettigheter 4A vedtak), og fokuset er stort på å holde ansatte oppdatert på lovverk og andre relevante føringer og retningslinjer og for øvrig holde kontroll med tjenesten via gode internkontrollrutiner.
- HMS-arbeid, herunder å redusere sykefraværet. Det jobbes forebyggende med HMS-arbeid, herunder å gjennomføre vernerunder og iverksette tiltak for å redusere sykefraværet. Sykefravær er uforutsigbart og kostnadskrevenende. Det jobbes derfor kontinuerlig med oppfølging og forebygging, kursing gjennom bedriftshelsetjenesten, oppfølging av den ansatte ved fravær og som tema på personalmøter og avdelingsledermøter.
- Velferdsteknologi vil kunne utsette og avhjelpe behovet for avlastning eller annen behov for bistand, samt å gi brukerne en mer meningsfylt hverdag.

5.12 VIRKSOMHET PLEIE OG OMSORG (PLO)

Virksomhet Pleie og omsorg omfatter institusjon og hjemmebaserte tjenester.

Samfunnsoppdraget til Våler Omsorgssenter og Hjemmetjenesten er å yte sykepleie, omsorg, lindring og medisinsk behandling til pleietrengende pasienter, VOS skal i tillegg ivareta funksjon som pasientens hjem og bidra til at pasienten får en verdig avslutning på livet. Innskrevne pasienter på VOS har flere diagnoser og de er i hovedsak eldre mennesker. I tillegg til å ivareta pleie og omsorg, utføres rehabilitering- og habiliteringsoppgaver slik at pasientene kan utskrives til eget hjem der det er mulig.

I 2022 ble det en reduksjon av fire sykehjemsplasser, de 40 plassene som finnes er fordelt på avlastning, korttids-, langtids-opphold og rehabilitering. Det er én kommunal akutt døgnplass (KAD) ved Våler omsorgssenter (VOS). Det forekommer overbelegg, VOS har 48 rom.

Bofellesskap for eldre finnes i tilknytning til VOS, den enkelte beboer leier et rom med enkel standard og får kost, vask av rom og tøy inkludert i husleien. Bofellesskapet har kapasitet for 14-16 beboere. Dette driftes i samarbeid med Hjemmetjenesten. Tilbudet er svært attraktivt og det er «kontinuerlig» overbelegg, tiltros for svært enkel standard.

Dagsenter for hjemmeboende personer med demens diagnose. Dagsenteret har åpent fire dager pr. uke. Dagsenteret er også et samarbeid med avdeling for hjemmetjenester. Dagavdelingen har ca. 10-12 brukere daglig.

Resepsjon ved VOS gjennomfører oppgaver som sentralbordtjeneste, pasientregnskap, vederlagsberegning, fakturering, ulike støttefunksjoner til beboere/avdelinger, samtaler mm.

Kjøkken står for en stor tjenesteproduksjon til pasienter og brukere ved VOS og bofellesskapet, med matombringning til hjemmeboende eldre.

Hjemmetjenesten yter sykepleie, omsorg, lindring og medisinsk behandling til pleietrengende pasienter og bidrar til at pasienten får en verdig avslutning på livet i eget hjem. Tjenesten har ca. 170 brukere med vedtak.

Avdelingen omfatter hjemmesykepleie og hjemmehjelpsordningen. Hjemmetjenesten står for utleie og effektivering av trygghetsalarmer, velferdsteknologiske løsninger, fordeling av tjenester etter kartlegginger slik som hjemmetjeneste, praktisk bistand, støttekontakt, omsorgslønn, matombringning, saksbehandling av dagplass og korttids plass ved VOS og Dagsenter. Hjemmetjenesten har hovedansvar for bofellesskapet i samarbeid med VOS. Demenskoordinator(deltidstilling) og Kreftsykepleier i 20 % stilling (interkommunalt samarbeid med Åsnes kommune).

Virksomheten har totalt ca. 70 årsverk + lærlinger, og det er ca 130 ansatte.

Døgnkontinuerlig drift 365 dager i året.

5.12.1 Driftsbudsjett

	Regnskap	Reg.	Budsjett	Økonomiplan		
	2022	budsjett 2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter:						
Lønn	64 647 274	61 375 341	60 685 120	60 458 056	60 458 056	60 458 056
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	67 337	0	0	0	0	0
Andre driftsutgifter	7 339 875	6 908 827	6 787 055	6 787 055	6 787 055	6 787 055
Sum driftsutgifter	72 054 486	68 284 168	67 472 175	67 245 111	67 245 111	67 245 111
Driftsinntekter:						
Inntekter og refusjoner	-16 769 882	-13 955 755	-13 479 051	-13 479 051	-13 479 051	-13 479 051
Sum driftsinntekter	-16 769 882	-13 955 755	-13 479 051	-13 479 051	-13 479 051	-13 479 051
Sum ramme	55 284 604	54 328 413	53 993 124	53 766 060	53 766 060	53 766 060

5.12.2 Tiltak med økonomisk effekt

Pleie og omsorg	2024	2025	2026	2027
Hjemmetjenesten (Kjøp av tjeneste)				
Kreftkoordinator 20 % 2023	-139 466	-139 466	-139 466	-139 466
Hjemmetjenesten (Kjøp av tjeneste)				
Kreftkoordinator 20 % 2024	-139 466	-139 466	-139 466	-139 466
Redusere bemanning kjøkken	-226 865	-453 929	-453 929	-453 929

5.12.3 utfordringer og muligheter

Utfordringer:

- Lav sykepleierdekning i institusjon, spesielt på helger/aftenvakter det fortsatt kun en sykepleier pr vakt.
- Lav grunnbemanning.
- Samhandlingsreformen, dvs. de utskrivningsklare pasienter. Sykehusene skriver ut mange pasienter som har stort behov for avansert sykepleie og behov for korttidsopphold.
- Kun ti plasser i tilrettelagt enhet. Mange pasienter med demensdiagnose i åpne avdelinger.
- For liten personalressurs på aktivisering av pasienter.
- Stor sykdomskompleksitet hos pasienter og brukere både innad på VOS og ute i hjemmetjenesten.
- Til tider vanskelig å få tak i kvalifiserte tilkallingsvikarer, og vikarer ved sykdom og ferier.
- For lav administrativ- og ledelsesressurs innen hver avdeling.
- Kompetansebygging hos personale, både på fagskole og høyskolenivå. Finnes ikke lønnsmidler til vikar for å dekke opp for ansatte som ønsker å ta videreutdanning.
- Stadig økende rus- og psykiatriutfordringer hos brukere av hjemmetjenesten.

«Behovet for pleie og omsorg ble beregnet til 149 % av landsgjennomsnittet pr. innbygger i 2018 og indeksindikatorene som vektlegges øker pga. demografisk utvikling. Utvikling og alderssammensetning tilsier ytterligere økte behov for pleie og omsorg og i tillegg helsetjenester i framtiden» (Sitat: *Agenda Kaupang Økonomisk handlingsrom- utvikling og effektiviseringsprosjekt 2020-2023*).

5.12.4 Satsninger og tiltak

Hovedsatsningene i økonomiplanperioden:

- Alle tjenestene som gis er lovpålagte, og vi legger opp driften etter lovkravene som foreligger til enhver tid.
- «Vokse mer mindre» er et uttrykk som ble til under omstilling med Agenda Kaupang, som betyr at PLO ikke kan vokse i takt med alle økende behov som kommer.
- Ta høyde for den kommende eldre- og «demensbølgen» ved å ha tilstrekkelig med plasser for demente og plasser i institusjon.
- Robust og kompetent hjemmetjeneste med fleksible medarbeidere som skal møte de hjemmeboende sine komplekse behov.
- «Leve hele livet»-reformen.
- Prosjekt gjennom KS «Gode pasientforløp».
- Prosjekt gjennom KS «Rusta for fremtida».
- Beholde og rekruttere kompetent arbeidskraft.
- Bidra i utarbeidelse av planer innen tjenesten.
- Innføring av nye velferdsteknologiske løsninger i tjenesten og brukernes egne hjem.
- Sykefraværsoppfølging for å øke nærværet.

6 INVESTERINGER I ØKONOMIPLANEN

6.1 OVERSIKT INVESTERING OG FINANSIERING

SPESIFIKASJON AV INVESTERINGSUTGIFTER <i>i hele 1000</i>	Budsjett	Økonomiplan		
	2024	2025-2027		
Helse og omsorg	2 050	850	250	250
Ombygging bofellesskap VOS forprosjekt		300		
ENØK-tiltak VOS	500			
Driftsovervåking VOS	700			
Ombygging fysisk institutt til bofellesskap TIFU		300		
Inventar og utstyr VOS	250	250	250	250
Vålbekkdalen sykkelboder/terrasseplattinger/snøsmelt ing.	400			
Solavskjerming Våleveien	200			
Administrasjonsbygg	1 500	0	54 000	0
Sentralgården (forutsetter positiv utredning)			54 000	
Sentrumsbygget adgangskontroll	1 300			
Taktekking Sentrumsbygget	200			
Undervisnings- og kulturlokaler	2 200	0	0	0
Solavskjerming/kjøling ungdomsskolen	2 000			
Tater-Millas hus	200			
Våler kirkelige fellesråd	2 500	0	0	0
Tilskudd til garasje	2 500			
IKT	2 200	300	2 300	300
Digitalisering og velferdsteknologi	300	300	300	300
Indigo IKS - Eierandel fond og prosjektkostnader	1 900			
Nødstrømsaggregat			2 000	
Vei, gatelys og uteanlegg	4 400	1 000	600	0
Trafikkløsning skole og aktivitetshus	1 800			
Asfaltering	900			
Gatelys oppgradering LED	400	400		
Standardheving vei (ifm. VA-prosjekt)	600	600	600	
Utearealer TIFU/Våle	500			
Kjøp av tineapparat	200			
Vann og avløp (VA)	18 400	114 000	750	0
Hovedplan VA dokument	500			
Hovedplan implementering		1 000		
Reservevann (kommer som egen sak)	15 000			
Rampevegen	1 500			
VA-sanering	1 000	1 900		
Våler renseanlegg	400	110 000		
Høydebasseng		350		
Vannlekasjesensorer		750	750	
Kommunale boliger	750	0	0	0
Fenrikvegen 12 og 16, Storskjæret				
Storskjæret 73-79 taktekking	550			
Forprosjekt salg av rekkehus	200			
Annet	2 900	40 000	3 500	0
Bygg 93 Haslemoen	150			
Terskel Søråssjøen	250			
Brannstasjon (kommer i egen sak)		40 000		
Nordhagen barnehage	1 500			
Sentrumsutviklingsplan	1 000			
Riving av Vålbyen skole			3 500	
Kjøp av aksjer og andeler	1 012	1 012	1 012	1 012
Egenkapitalinnskudd KLP	1 012	1 012	1 012	1 012
Investeringer i varige driftsmidler	36 900	156 150	61 400	550
Videreførte investeringer fra 2023	27 000	113 100	250	250
Nye investeringer	9 900	43 050	61 150	300
Sum investeringsutgifter	37 912	157 162	62 412	1 562
Investeringer i varige driftsmidler	36 900	156 150	61 400	550
Kjøp av aksjer og andeler	1 012	1 012	1 012	1 012

6.2 INVESTERINGSPROSJEKTER 2024

Driftsovervåking VOS: Utskifting av servere og datautstyr, samt programvare for driftsstyring av bygg. Dagens løsning er utdatert og vil ikke la seg reparere eller oppdatere.

Vålbekkdalen sykkelboder/terrasseplattinger/snøsmelting: Enkle boder å ha sykler/utstyr i for de handikappede samt snøsmelting ved hovedinngangspartiet. Terrasser er slitt og det legges vedlikeholdsfri belegningsstein.

Solskjerming Våleveien: Terrassemarkiser over terrassene til leilighetene.

Sentralgården har behov for oppgradering og det budsjetteres til et forprosjekt med tanke på både ENØK-tiltak og ombygging i forbindelse med VÅG-samarbeidet om tekniske tjenester.

Sentrumsbygget: NAV flytter ut i forbindelse med VÅG-samarbeidet, og det vil da bli behov for et forprosjekt med tanke på videre bruk av bygget og evt. ombygging.

Taktekking Sentrumsbygget: Reparasjon og utbedring av taktekking.

Solavskjerming/kjøling ungdomsskolen er nødvendig for å sikre tilfredsstillende inn klima ved skolen. Solavskjermingen gjelder skolens vestfasade. Dette gjennomføres i 2023. Det er også behov for solavskjerming og utbedring av takvindu som planlegges gjennomført i 2024. Investeringen ble vedtatt i forrige økonomiplan for 2022 og 2023, men ikke gjennomført. Rebudsjetteres derfor til 2024.

Tater-Millas hus: For 2022 ble det vedtatt kr 2 mill. til Tater-Millas hus for utbedring av servicebygg og scene. Prosjektet ble forutsatt finansiert med tilskuddsmidler. Dette er satt på vent. For 2024 er det budsjettert med kr 200 000. Dette skal brukes til forprosjekt for å vurdere hvordan eiendommen skal videreutvikles. Prosjektet forutsettes fullfinansiert av tilskuddsmidler. Resultatet av forprosjektet vil gi retning for videre søknad om tilskuddsmidler og investering.

Digitalisering og velferdsteknologi er innarbeidet i budsjettet med årlig beløp for en planmessig innføring av ny teknologi. Investeringer i og bruk av velferdsteknologi vil først og fremst kunne frigjøre ansatte til andre oppgaver innenfor pleie- og omsorgssektoren. Beløpet er økt fra kr 150 000 pr. år til kr 300 000 pr. år.

Indigo IKS – Eierandel fond og prosjektkostnader: Våler kommunes innmelding i Indigo IKS medfører en investering i eierandel. I tillegg påføres kommunen prosjektkostnader som knytter seg til selve overføring av utstyr og programvare.

Nødstrømsaggregat er nødvendig for å sikre kommunes IKT-beredskap. Ble vedtatt i investeringsbudsjettet for 2023 i forrige økonomiplan for 2022-2025.

Gatelys oppgradering LED er en videreføring fra økonomiplan 2022-2025, der det var oppført med et årlig beløp på kr 400 000. Ved utskifting av gamle defekte gatelys vil det være lønnsomt å oppgradere gatelysene til LED-lys da en oppgradering vil medføre lavere driftskostnader. Per august 2023 ble det brukt kr 223.000. Det rebudsjetteres med kr 400 000 for 2024.

Standardheving veg henger sammen med investeringer i vann og avløp. Når det investeres i vann og avløp vil det normalt bli foretatt investeringer som også hever standarden på kommunale veier. Disse kan ikke dekkes av gebyrer innenfor vann og avløp. Investeringene må derfor finansieres på linje med øvrige investeringer.

Kjøp av tineapparat: Våler kommune har behov for å kjøpe et tineapparat. Dette har tidligere vært innleid, men det viser seg til tider vanskelig å skaffe til de tider kommune trenger det. Investeringen er beregnet til kr 200 000.

Hovedplan VA dokument: Hovedplan vann og avløp er Våler kommunens overordnede plan for vannforsyning, avløpshåndtering og vannmiljø og inneholder en handlingsplan med konkrete tiltak for de nærmeste årene.

Hovedplan VA dokumentet utarbeides av et konsulentfirma som betales for kartlegging og data innsamling av status på eksisterende VA systemet, for identifisering av kritiske områder for oppgradering og for skiving av Hovedplan VA dokumentet.

Hovedplan implementering: Ved bruk av utarbeidet Hovedplan VA dokumentet, skal Våler kommune gjøre en prioritering av de identifiserte tiltakene, utvikling av en finansieringsstrategi og gjennomføring av tiltakene ved å bygge, oppgradere eller vedlikeholde VA systemet i samsvar med planens anbefalinger.

Storskjæret 79-79 takteking: Oppgradering av takteking. Fare for lekkasje.

Forsprosjekt salg av rekkehus: Forarbeid igang, evt. vurdere salg av boenheter.

Terskel Søråssjøen: I kommunestyrets vedtak i sak 82/21 ble det innvilget kr 260 000 til prosjektering av terskel i Søråssjøen. Hensikten med prosjektet er å sikre en stabil vannstand i sjøen. Forprosjekt ble gjennomført i 2022. På bakgrunn av forprosjektet ble søknad om gjennomføring av tiltak godkjent av Statsforvalteren. Bevilget beløp gjelder gjennomføring av nødvendige tiltak.

Brannstasjon: I sak 5/22 ble det innvilget kr 250 000 av kommunestyret til forprosjekt til ny brannstasjonen. Arbeidet ble ikke startet opp, og rebudsjetteres til 2024.

Sentrumsutviklingsplan: Må godkjennes i kommunestyret.

Riving av Vålbyen skole: Riving er planlagt og avhenger av Sentrumsutviklingsplanens godkjenning.

7 MÅL FOR VIRKSOMHETENE - HANDLINGSPLAN

7.1 INNLEDNING

Våler kommunes gjeldende visjon er «et gir ekstra». I arbeidet med å finne retning og innhold til en revidert plan har visjonen vært oppe til vurdering. Forståelsen av visjonen er ennå gjeldende, Våler er et samfunn som ønsker å ha en retning og samtidig ha ekstra ressurser på å nå framtidige mål.

Våler kommune har ikke vedtatt ny Kommuneplan etter forrige kommunevalg, men arbeidet er startet med målsetting om at det vil bli vedtatt en ny Kommuneplan samfunnsdel og arealdel i løpet av 2024-25. Arbeidet med planen vil pågå hele 2024.

Våler kommune står overfor store endringer, og utstrakt samarbeid med nabokommuner innenfor flere fagområder vil kreve at administrasjonen tenker på en annen måte i tjenesteutøvelsen. Kommunen står også overfor nasjonale endringer, kommunal sektor endres fra yting til «samskaping» mellom innbyggere og kommunens tjenesteyting, samskapingskommune – Kommune 3.0.

Innovasjon og økt bruk av digitale løsninger vil være realiteten, og det er viktig at kommunens ansatte er forberedt på implementering og anvendelse av ny teknologi. En ekstra dimensjon blir at våre brukere vil trenge utstyr og opplæring for å håndtere fremtiden.

I framtidssbilde er det viktig med langsiktige planer, offentlige statistikker viser at demografien er i endring. Investeringer må planlegges ut ifra de langsiktige behovene, det vil si at kommunen må planlegge for Våler i 2040.

Ansatte, politikere og innbyggere viser tydelig endringsvilje og stor endringskompetanse. Våler er et samfunn som både våger og vil.

Områder det satses på i Våler

Områder som har ekstra fokus og det satses på i Våler kommune vil bli en del av kommunens satsingsområder og forhåpentligvis videreføres i kommunens langtidsplan. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er godt i gang og målene fra virksomhetene har en struktur og utforming som er i takt med planarbeidet til ny samfunnsplan.

Økonomiplanens handlingsdel bygger på den gjeldende planverk, men tilpasset endringer som har skjedd i Våler kommune, blant annet satsinger på det grønne skifte innen industrien, «Sirkulære Solør» og utstrakt samarbeid med nabokommuner gjennom VÅG-prosjektet.

Satsingsområder er:

1. **Grønne satsing.**
2. **Folk i fremtiden**
3. **Innovasjon og utvikling**
4. **Lokalsamfunn i vekst.**

7.1.1 Kommunedirektørens mål for virksomheten

Kommunens overordnede målsettinger, og disse målsettingene er koblet opp mot de områder det satses på Våler kommune. Etter arbeidet med Kommuneplanens Samfunnsdel vil det være enklere å

Årsbudsjett 2024 - Økonomiplan 2024-2027

knytte mål opp mot vedtatte satsinger. Foreløpig knyttes målene opp mot de områdene som er dagsaktuelle og der det satses i Våler.

Satsing	Hovedmål	Tiltak (handling)
Folk i framtiden Innovasjon og utvikling	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	a) Samarbeider aktivt med innbyggere, frivilligheten og næringslivet b) Implementere digitale løsninger for innbyggere og tjenesteproduksjon c) Sikre digital infrastruktur i distriktene d) Tiltrettelegge for ett attraktivt, inkluderende og bærekraftig næringsliv e) Kommune 3.0
Innovasjon og utvikling Lokalsamfunn i vekst <i>Grønn næring</i>	Øke sysselsetting og bosetting	<i>Kontinuerlig tiltrettelegge og å være serviceorientert</i> Etablere nye attraktive og tidsriktige byggefelt Etablere nytt næringsområde Etablere reell ny aktivitet i « Sirkulære Solør» Økt militær aktivitet på Haslemoen Tiltrekke tilbakeflyttere gjennom samarbeid
Folk i framtiden (0-16år) Lokalsamfunn i vekst	Godt oppvekstmiljø og høy tilstedeværelse	Inkluderende barnehage- og skolemiljø - økt trivsel og redusert mobbing Fokusområde for å øke gjennomsnittlig grunnskolepoeng Arbeide for å ruste barn- og unge Kultur- og sosialiseringstilbud
Folk i framtiden (65+år) Lokalsamfunn i vekst	Attraktiv for neste generasjon gjennom tidlig innsats	Samarbeid på tvers Kommune 3.0 – hjelp til selvhjelp Opprettholde møteplasser (kulturelle møteplasser) Tilgjengelighet og varierte tilgjengelige aktiviteter Muligheter for å bidra (dugnad, verv, veldedighet osv.)
Folk i framtiden Innovasjon og utvikling	Helhetlige og forsvarlige helsetjenester, til rett tid og med definert kvalitet	Definere kvalitetsstandarder Delta på KS kurs innen helsetjenester Forventningsavklaring med innbyggere
Innovasjon og utvikling	Miljø , energi- og ressurseffektiv tjenesteproduksjon	a) Justere tjenestenivået til øk.forsvarlig nivå. (Formuler kvalitetsstandarder) b) Oppstart av budsjettprosess 1.april c) Månedlig driftsmøter med virksomhetsledere d) Iverksette tiltak ved budsjettoverskridelse

7.2 VIRKSOMHET KOMMUNEDIREKTØR OG STAB

7.2.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsingsområder i Våler	Mål Våler kommune	Mål Kommunedirektør og stab	Tiltak Kommunedirektør og stab	Resultat-indikator
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE	Folk i framtida Innovasjon og utvikling	God økonomisk styring og riktig prioritering	Åpenhet og fellesskap på tvers av faggruppene i stab Oppnå budsjettbalanse per 31.12	Involvere og dele informasjon jevnlig Følge opp tilbakemeldinger Månedlig adm. Rapportering	Kontinuerlig 100% 0%
4 GOD UTDANNING	Folk i framtida Innovasjon og utvikling	Kvalitet i støttefunksjoner En trygg og attraktiv arbeidsplass	Samlet sykefravær Rutiner og sjekklister ifm. nyansatte 10-Faktor medarbeiderundersøkelse	God trivsel og takhøyde God opplæring Gjennomføre 10-faktor	8% >90% Snitt for landet
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Innovasjon og utvikling	En attraktiv næringskommune	Andelen husstander med bredbåndsdekning Langsiktige avtaler	Utbygging av bredbånd Videreutvikle industriområdet på Braskereidfoss Økt forsvarsaktivitet på Haslemoen	90% Økt samlet omsetning på Braskereidfoss Antall avtaler med forsvaret

7.3 VIRKSOMHET VÅLER BARNE- OG UNGDOMSSKOLE

7.3.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsingsområder i Våler	Mål Våler kommune	Mål Våler barne- og ungdomsskole	Tiltak Våler barne- og ungdomsskole	Resultat-indikator
10 MINDRE ULIKHET	Folk i framtida	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Inkluderende undervisningspraksis: Redusere antall vedtak om spesialundervisning til 7%	Kompetansepakke: Inkluderende praksis Tettere dialog med PPT om spesialundervisning	Antall elever med vedtak om spes.undv.
4 GOD UTDANNING	Folk i framtida	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Elever opplever motiverende undervisning Nærvær for elever på 95%	Utarbeide/ revidere rutiner for oppfølging av elevfravær	Elevundersøkelsen: Motivasjon: Som landsgjennomsnitt
4 GOD UTDANNING	Folk i framtida	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Læringsutbytte i alle fag: - Grunnskolepoeng for avgangselever som på landsgjennomsnitt - Resultater på nasjonale prøver som landsgjennomsnitt	Forbedre systematikk i leseopplæringen	Grunnskolepoeng Resultater NP

7.4 VIRKSOMHET NORDHAGEN BARNEHAGE

7.4.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsingsområder i Våler	Mål Våler kommune	Mål Nordhagen	Tiltak Nordhagen	Resultatindikator
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	Folk i framtiden	Attraktiv for neste generasjon gjennom tidlig innsats	Inkludering og trivsel i barnehagemiljøet - VI	Utvikle og systematisere relasjonsarbeid før, under og etter oppstart i barnehage Øke antall foreldresamtaler Brukerundersøkelser Delta i kompetansepakker	2 ganger før start Bli-kjent samtale 2 pr år Annet hvert år 1 pr år
4 GOD UTDANNING	Innovasjon og utvikling	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	Ta i bruk teknologi for å forenkle daglig registrering og kartlegginger	Innføre VFB – foreldreapp Ta i bruk digital utgave av Alle Med og TRAS Utvikle digitalt helseskjema og opplysningsskjema	Vinter 23/24 Vinter 2024 Vår 2024

7.5 VIRKSOMHET KULTUR

7.5.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål Kultur BEDRE FOLKEHELSE	Tiltak Kultur	Resultat indikator
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET 4 GOD UTDANNING	Folk i framtiden Lokalsamfunn i vekst	Attraktiv for neste generasjon gjennom tidlig innsats Innovasjon og nytenking er en del av kulturen Godt oppvekstmiljø og høy tilstedeværelse Faglig og forsvarlige tjenester til rett tid og med definert kvalitet.	Ha fokus på folkehelse og tidlig innsats i alt vårt arbeid mot befolkningen Opprettholde en sterk og engasjert <u>frivillig</u> sektor. Jobbe aktivt for at <u>kulturarven</u> blir ivaretatt for identitet, opplevelser og verdiskaping. Være en pådriver for samfunnsutvikling og ny kunnskap Tilby kulturaktiviteter med høy kvalitet som treffer målgruppen	Være oppdatert på informasjon og nyheter om samfunnet Ha studenter folkehelse i prosjekter Være med på nye prosjekter innen språkutvikling Øke deltagelse i Sommerles Utvikle småjobbsentralen Få tilbake åpen hall, øke aktivitet i folkebad Etablere ungdomsklubb Etablere aktivitetsveileder for unge og gamle Bedre lokaler og mer forutsigbar bemanning i BUA Forutsigbarhet i ferie og fritidstilbudet til barn og unge Jobbe målrettet for oppvekstreformen Ha kulturskoletilbud som er attraktive	

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål Kultur SYNLIGHET	Tiltak Kultur	Resultat indikator
10 MINDRE ULIKHET 11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN	Folk i framtiden Innovasjon og utvikling Lokalsamfunn i vekst	Godt miljø og høy tilstedeværelse Innovasjon og nytenking er en del av kulturen Økt sysselsetting og bosetting Attraktiv for neste generasjon gjennom tidlig innsats	Være synlige for befolkningen Redusere ulikhet i befolkningen gjennom lik tilgang på informasjon Nå rett målgruppe for tiltak	Markedsføring i alle kanaler, analoge og digitale (Innstikk i Menighetsbladet, facebook, aviser, Spond, og andre flater som er i bruk blant befolkningen) Oppdatere informasjon på hjemmesiden. Sørg for lett tilgjengelig og korrekt informasjon Oppdatere og sende ut informasjon om lag og foreninger (Aktiv i Våler) Gi informasjon til nye innbyggere/ tilflyttede	Innstikk med info fra VK 4 ganger pr år

Årsbudsjett 2024 - Økonomiplan 2024-2027

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål Kultur SAMSKAPING	Delmål/Tiltak Kultur	Resultat indikator
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE	Folk i framtiden Innovasjon og utvikling Lokal-samfunn i vekst	Innovasjon og nytenkning er en del av kulturen Øke sysselsetting og bosetting Godt oppvekstmiljø og høy tilstedeværelse Attraktiv for neste generasjon gjennom tidlig innsats Faglig og forsvarlige tjenester til rett tid og med definert kvalitet. Miljø, energi- og ressurseffektiv tjeneste-produksjon	Opprettholde og utvikle flere og bedre <u>møteplasser</u> for befolkningen hvor vi har fokus på samskaping, medvirkning og tilrettelegging av tjenester sammen med innbyggerne Være aktive i <u>samfunns-utviklingen</u> ved å tenke innovasjon og kunnskapsbasert samhandling.	Bedre tverrsektoriell samhandling i kommunen Innhente innbyggernes, og særlig barn og unges, synspunkter aktivt i saker som angår dem Ha en dedikert ressurs til arbeid med ungdomsråd og ungdomsmedvirkning Ha ansatte som har kunnskap om prosessveiledning for økt samskaping Etablere ungdomsklubb Gjennomføre 2 årlige dialogsamlinger med frivilligheten Gjennomføre ungdomspolitisk dag Ha et aktivt ungdomsråd som kommer med innspill Ha en aktiv frivillighet som deltar i utviklingen av tilbud	

7.6 VIRKSOMHET LANDBRUK, NÆRING OG SKOG

7.6.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål LANDRUKSKONTORET	Tiltak LANDRUKSKONTORET	Resultat indikator
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	Folk i framtiden Innovasjon og utvikling	Helhetlig og forsvarlige (helse)tjenester, til rett tid og med definert kvalitet	Gode tjenester til brukerne våre i samsvar med definert kvalitet	Brukerundersøkelse Jobbe mer i team/økt samarbeid mellom de ansatte	
4 GOD UTDANNING	Folk i framtiden Lokal-samfunn i vekst Økt sysselsetting og bosetting	Godt arbeidsmiljø og høy tilstedeværelse	Lavt sykefravær Konkurransedyktige med nabokommuner Godt arbeidsmiljø Tilrettelegge for deltakelse på relevante kurs/samlinger	Trygg og inkluderende arbeidsplass Stimulere til økt antall søkere på utlyste stillinger Arbeidsmiljø – måles gjennom «10-faktor» Tilrettelegge for muligheter til deltakelse på kurs/samlinger	
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Innovasjon og utvikling Grønn satsing	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	Utvikle bedre digitale løsninger for tilskuddsportaler/arkiv innen jord og skog Øke kunnskapen til brukerne God informasjon om aktuelle temaer til brukerne	Delta i prosjekter som ser på nye digitale løsninger Arrangere kurs og møter rundt innovasjon, nytenkning og grønn satsing. Økt satsing på bruk av msm-ordning, hjemmeside og facebook	

7.7 VIRKSOMHET TEKNISK

7.7.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål Tekniske tjenester	Tiltak Tekniske tjenester	Resultat indikator
4 GOD UTDANNING	Folk i fremtiden Lokal-samfunn i vekst Økt sysselsetting og bosetting	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Sykefraværet reduseres med 2 % i 2024. Tilby videreutdanninger innenfor fagområdene: Renhold Kommunikasjon/ ledelse VA FDV Miljø	Revidere kompetanse plan Arbeidsmiljø - måles gjennom «10 faktor» Stimulere til å øke antall ansatte til utdanning Prosjekt renhold – vurdere ny løsning Kompetansehevning Famac	Gjennomføring 100 % Økning % fagarbeidere renhold Gjennomføringen inkl. kostnadskutt
6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD	Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon	Trygt og godt miljø	Rent vann og ingen forurensning	Innen 2025 etablere nytt renseanlegg Innen 2024 etablere ny reservevannsløsning	Prosjektgjennomføring i henhold til plan Leveranser i henhold til forskriftene
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Innovasjon og utvikling Grønn satsing	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	Øke innovasjon innen eiendomsfaget Øke innovasjon innen byggesak	Digitalisering Famac Innen 2025 etablere ny brannstasjon Etablere ny eiendomsstrategi	Gjennomføring av kompetanseplan Prosjektgjennomføring i henhold til prosjektplan Gjennomføring

7.8 VIRKSOMHET HELSE

7.8.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsingsområder	Mål Våler kommune	Mål Helse	Tiltak Helse	Resultat-indikator
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Folk i framtida Innovasjon og utvikling		Levere riktig tjenestenivå innenfor definert kvalitet	Tjenesteleveranser iht. vedtak Videreutvikle gruppetilbud til aktuelle brukergrupper	
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	Folk i framtida	Helhetlig og faglige forsvarlige tjenester, til rett tid og med definert kvalitet	Innovasjon og omstilling gjennom velferdsteknologi Tidlig innsats	Revidere plan for velferdsteknologisk satsing. Nye brukere vurderes på laveste tjenestenivå	
4 GOD UTDANNING	Folk i framtida Innovasjon og utvikling	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Attraktiv arbeidsplass med kompetente medarbeidere Innovasjon og omstilling gjennom optimal bruk av fagprogram	Kurs og opplæring. Intern kompetansedeling. Tilpasset maler og prosedyrer Gjennomføre og følge opp medarbeiderundersøkelse Revidere rekruttering- og kompetanseplan	Delta på kurs/konferanser Ja gjennomført Politisk vedtatt rekruttering- og kompetanseplan

7.9 VIRKSOMHET TILTAK OG TJENESTER FOR FUNKSJONSHEMMEDE (TIFU)

7.9.1 Mål for virksomhetene

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål TIFU	Tiltak TIFU	Resultat indikator
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	Folk i framtiden Innovasjon og utvikling	Helhetlig og faglige forsvarlige tjenester, til rett tid og med definert kvalitet	Utvikle tjenestetilbud i samsvar med definere kvalitet. Bærekraftig/varig samarbeid mellom skole og avlastning	Undersøkelse på «Pårørende- tilfredshet» - avlastning/skole. Undersøkelse på «Medarbeider- tilfredshet» - avlastning/skole. Jobbe med samarbeidet mellom skole og avlastning for å bli en stabil og robust «enhet». (Med bakgrunn i «Gode pasientforløp, Leve hele livet og Oppvekstreformen»)	
4 GOD UTDANNING	Folk i framtiden Lokal-samfunn i vekst Økt sysselsetting og bosetting	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Redusere sykefraværet med 1 % i 2024 Behold og rekruttere fagarbeidere og vernepleiere. Øke antall søkere på utlyste stillinger. Minimum 2 ansatte starter på vernepleierutdanningen på Kongsvinger høsten 2024	Sykefraværprosjekt. Jobbe med arbeidsmiljø, og medarbeiderundersøkelse, «10 faktor». Revidere kompetanse og rekrutteringsplan innen pleie og omsorg i 2024. Tilby videreutdanning og avklare avtaler om bindingstid. Være konkurransedyktig med nabokommuner. Tilby videreutdanning og avklare avtaler om bindingstid. Motivere ansatte til å ta vernepleier utdanningen (Kongsvinger høsten 2024?).	
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Innovasjon og utvikling Grønn satsing	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	Vurdere velferdsteknologi som første tiltak til min. to barn/familier, ved innkomne søknader på avlastning, utvidet avlastning eller annen bistand. «Svar ut» i Profil, på plass i 2024	Implementere velferdsteknologiske løsninger som tilbud/lavterskel til barn/unge/familier. Ressurs som kan drifte og være fagutvikler innen velferdsteknologi Ressurs som kan drifte og være fagutvikler for Pasientjournalssystemer og Compilo	

7.10 VIRKSOMHET PLEIE OG OMSORG (PLO)

7.10.1 Mål for virksomheten

FN bærekraftsmål	Satsing	Mål Våler kommune	Mål VOS/ Hjemmetjenesten	Tiltak VOS/ Hjemmetjenesten	Resultat indikator
3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	Folk i framtiden Innovasjon og utvikling	Helhetlig og faglig forsvarlige helsetjenester, til rett tid og med definert kvalitet	Avvik på pasientforløp skal være i kategorien «mindre alvorlige» og under 6 avvik i 2024. Andel % av ansatte som har gjennomgått opplæring i 5 definerte kurs i Veilederen (Pasient og brukerrettighets-loven kapittel 4A)	Gode pasientforløp – omfatter spesielt «overganger og opplevd helsehjelp» for pasienter. Eks. Medisinforandringer, flyttinger, møte med helsepersonell. Avklare forventninger med innbyggere Revidere serviceerklæringer Opplæring av alle ansatte i tvang/samtykkekompetanse/ tillitsskapende tiltak (Pasient og brukerrettighetsloven kapittel 4A)	
4 GOD UTDANNING	Folk i framtiden Lokal-samfunn i vekst Økt sysselsetting og bosetting	Godt miljø og høy tilstedeværelse	Sykefraværet redusert med 1 % i 2024. Behold og rekruttere fagarbeidere og sykepleiere. Være konkurransedyktige med nabokommuner. Øke antall ansatte på etter – og videreutdanning	Sykefraværprosjekt ansatte Revidere kompetanse og rekrutteringsplan innen pleie og omsorg i 2024. Arbeidsmiljø - måles gjennom «10 faktor» Stimulere til økt antall søkere på utlyste stillinger. Tilby videreutdanning, avklarte avtaler om bindingstider	
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR	Innovasjon og utvikling Grønn satsing	Innovasjon og nytenking er en del av kulturen	Øke innovasjon innen helsefaget «Svar ut» på plass i 2024 Bærekraftig transport	Tilpasse velferdsteknologiske løsninger for pasienter/pårørende/ tjenestene Ressurs som kan drifte og være fagutvikler innen velferdsteknologi Pasientjournalssystemer/ Compilo/Fagutviklingsressurs DigitaliseringEl biler (4) med hurtigladere til bruk i Hjemmetjenesten	

